

Innan delegerade öfvergå till att närmare redogöra för de rörande Brännkyrka sockens införlifning med staden förda underhandlingar, anse sig delegerade böra anföra följande.

I syfte att vinna en på egen iakttagelse grundad kännedom om sådana lokala förhållanden inom sistnämnda socken, som kunde äga betydelse för inkorporeringsfrågans lösning, hafva delegerade företagit en färd genom större delen af socknen och därvid besökt särskildt dess mera bebyggda platser. Såväl genom hvad delegerade vid nämnda besök inhämtat som ock genom hvad som förekommit under förhandlingarna i ärendet hafva delegerade vunnit bekräftelse å fullgiltigheten af de skäl, som af förbemälte kommitterade anförts till stöd för socknens inkorporering med staden. Redan den omständigheten, att till socknen för närvarande hör det nästan omedelbart intill stadens bebyggda område belägna betydande Liljeholmens municipalsamhälle, hvars för år 1908 mantalsskrifna befolkning uppgick till 8,214 personer, innebär för staden i flera afseenden och särskildt med hänsyn till den allmänna ordningen och säkerheten samt ur hälsovårdssynpunkt så stora olägenheter, att ensamt i följd af dessa en öfverflyttning till staden af området för municipalsamhället får anses oafvisligen erforderlig. Men att vid en förändrad indelning af nämnda område göra allenast detta område och icke socknen i öfrigt till föremål för en sådan åtgärd skulle, såsom kommitterade också i motiveringen till sitt betänkande med styrka framhållit, icke vara önskvärdt vare sig för staden eller socknen och ej heller förenligt med någons ens intressen. Socknens egna underhandlingsdelegerade hafva äfven varit fullständigt ense med stadens delegerade därom, att öfverflyttningen bör omfatta socknen i dess helhet.

Likasom socknens underhandlingsdelegerade ansett, att socknens inkorporering med staden komme att för socknens invånare medföra den olägenhet, att deras bestämmanderätt med afseende å de kommunala angelägenheterna inom socknens nuvarande område skulle efter inkorporeringen, om ock icke helt och hållet upphöra, så dock väsentligen inskränkas, men att denna olägenhet likväl betydligt uppvägs af de fördelar, som genom inkorporeringen uppkomme för socknen, hafva stadens delegerade å sin sida icke kunnat förbise, att i följd af införlifningen staden kommer att under en följd af år få vidkännas icke obetydliga utgifter utöfver de inkomster, som stå att vinna från socknens nuvarande område. En stor del af dessa utgifter är förenad med de åtgärder och anordningar, som staden omedelbart efter införlifningen måste vidtaga inom berörda område, såsom anläggning af kloakledningar, nedläggning af vattenlednings- och gas-

196

Skälen för
Brännkyrka
sockens in-
förlifning med
staden.

omfattade
socken
grundat

rör, uppförande af polis-, brand- och renhållningsstationer, iordningsställande af vissa vägar m. m. Att ens tillnärmelsevis beräkna kostnaden för dessa anordningar låter sig gifvetvis icke göra utan föregående detaljerade undersökningar. Men äfven i fråga om de årliga utgifterna för förevarande område möta stora svårigheter att framlägga någon tillförlitlig beräkning. Emellertid hafva delegerade ansett sig böra till ernående af en åtminstone ungefärlig föreställning om den inverkan, Brännkyrka sockens införlifning med staden kommer att utöfva på kommunalskatten härstädes, framlägga en öfverslagsberäkning rörande den af införlifningen föranledda ökningen i stadens årliga utgifter och inkomster.

Denna beräkning, som grundats på förhållandena för år 1907 eller det senaste år, för hvilket officiella statistiska uppgifter föreligga, måste tydligtvis blifva mycket approximativ. Hvad de däri förekommande utgifterna beträffar, anse dock delegerade att de snarare beräknats för högt än för lågt.

Såsom egnadt att i viss mån belysa berörda beräkning må till en början lämnas en summarisk uppgift ej mindre å socknens och stadens ekonomiska ställning vid nämnda års slut än äfven å vissa andra socknen och staden berörande statistiska data såväl för nämnda år som för år 1908.

Brännkyrka kommuns och församlings samtliga under kommunalstämmans och kyrkostämmans disposition stående tillgångar utgjordes vid 1907 års slut af:

kommunens fastigheter och inventarier	kr.	59,829: 30	
» fordringar, kontanta medel m. m.	»	62,218: 41	122,047: 71
församlingens fastigheter och inventarier	kr.	389,548: 40	
» fordringar, kontanta medel m. m.	»	1,858: 11	391,406: 51

Summa tillgångar kronor 513,454: 22

däraf för fattigkassan 31,793 kronor 81 öre, för kyrkokassan 17,379 kronor 15 öre och för skolkassan 374,027 kronor 36 öre.

Bland berörda fastigheter äro upptagna:

fattighus till värde af	20,250 kronor
barnhem » » »	15,030 »
sjukstuga » » »	7,000 »
vårdanstalt för barn till värde af	10,000 »
folkskoléhus » » »	302,538 »
slöjdskolebyggnad » » »	15,000 »

Statistiska
uppgifter.

I nämnda tillgångar äro gifvetvis icke inräknade vare sig de fonder, Brännkyrka borgerliga kommun vid nämnda års slut ägde och hvilka då uppgingo till 93,186 kronor 93 öre, eller Brännkyrka församlings fonder, vid sagda tidpunkt utgörande 52,501 kronor 52 öre, eller värdet af kyrkan och de ecklesiastika boställena i församlingen.

Den borgerliga kommunen häftade icke vid 1907 års slut i skuld för något lån.

Brännkyrka församlings skulder vid samma tidpunkt utgjordes af:

amorteringslån	kr. 280,035: 16
andra lån och förskott	» 27,365: 11

Summa kr. 307,400: 27.

I sistnämnda summa ingå de för kyrkan upptagna lån, hvilka vid förenämnda tid utgjordes af:

amorteringslån	kr. 16,426: 17
tillfälliga lån	» 6,000: —

eller tillhoppa kr. 22,426: 17.

Frånräknas nu hvad som af berörda tillgångar och skulder belöper å kyrkokassan, finner man, att Brännkyrka kommuns och församlings (skoldistriktets) ekonomiska ställning vid 1907 års slut var denna:

tillgångar	kr. 496,075: 07
skulder	» 284,974: 10

tillgångar öfver skulder kr. 211,100: 97.

Stockholms stads tillgångar vid denna tidpunkt uppgingo till

kr. 189,354,685: 29	
och dess skulder till	» 149,536,722: 61

hvidan tillgångarna öfverstego skulderna med kr. 39,817,962: 68.

För att nu kunna riktigt bedöma det inbördes förhållandet mellan de angifna värdena å socknens och stadens behållna egendom vid förenämnda tid, torde man böra välja en fullt adekvat grund för en dylik jämförelse. Härtill egnar sig

enligt delegerades förmenande bäst den bevillning, som för nämnda år inom ifrågavarande båda kommuner till staten utgjordes för fast egendom och inkomst.

Sammanlagda taxeringsvärdet å den fasta egendomen inom socknen uppgick för år 1907 till 18,632,500 kronor, hvaraf 564,700 kronor motsvarade det uppskattade värdet å sådan fast egendom, för hvilken bevillning icke erlägges, och återstoden, 18,067,800 kronor, utgjorde taxeringsvärdet å den bevillningspliktiga fasta egendomen. Af sistnämnda belopp kommo på jordbruksfastigheter 2,783,600 kronor och på andra fastigheter 15,284,200 kronor, i följd hvaraf bevillningen utgjorde sammanlagdt 9,312 kronor 26 öre.

Den år 1907 i socknen till bevillning uppskattade inkomsten uppgick efter frånräknande af bevillningsfria afdrag till 2,836,265 kronor, och utgjorde den uträknade bevillningen härför 28,362 kronor 65 öre. Sammanlagda bevillningen af fast egendom och inkomst i socknen för år 1907 uppgick alltså till 37,674 kronor 91 öre.

Enligt 1907 års taxeringslängder utgjorde hela taxeringsvärdet å fast egendom i staden 1,152,734,000 kronor, däraf 130,911,600 kronor motsvarade värdet å fast egendom, för hvilken bevillning icke erlägges. Taxeringsvärdet å den bevillningsskyldiga fasta egendomen i staden uppgick således nämnda år till 1,021,822,400 kronor, därför bevillning utgjordes med 510,923 kronor 20 öre.

Den i Stockholm till bevillning uppskattade inkomsten uppgick samma år till 272,928,799 kronor. Efter frånräknande härifrån af i 11 § bevillningsförordningen medgifna afdrag, uppgående till sammanlagdt 42,190,500 kronor, utgjorde den beskattningsbara inkomsten således 230,738,299 kronor, därför bevillning utgick med 2,307,382 kronor 99 öre. Sammanlagda bevillningen af fast egendom och af inkomst i Stockholm för år 1907 uppgick alltså till 2,818,306 kronor 19 öre.

Fördelas nu, hvar för sig, de tillgångar öfver skulder, hvilka Brännkyrka socken och Stockholms stad ägde vid 1907 års slut, på den bevillning, som nämnda år utgjordes inom hvardera kommunen, visar det sig, att på hvarje bevillningskrona i socknen kommer behållen egendom till värde af 5 kronor 60,32 öre, medan däremot motsvarande belopp för bevillningskrona i staden uppgår till 14 kronor 12,83 öre. Hade vid nämnda års slut inkorporering af socknen med staden skett, skulle den sålunda tillökta stadens behållna egendom hafva uppgått till ett värde af 40,029,063 kronor 65 öre och sammanlagda bevillningen därstädes utgjort 2,855,981 kronor 10 öre. På hvarje bevillningskrona skulle således efter inkorporeringen hafva kommit behållen egendom till värde af 14 kronor 1,55

öre, hvadan invånarne i socknens förutvarande område skulle hafva i berörda afseende gjort en vinst af 8 kronor 41,23 öre per bevillningskrona, medan stadens förutvarande invånare gjort en motsvarande förlust af 11,28 öre.

Redan ur denna synpunkt innebär gifvetvis socknens inkorporering med staden en stor fördel för socknen, medan å andra sidan den egendomsgemenskap, som i och med inkorporeringen uppstår mellan stadens och socknens nuvarande områden, icke i och för sig föranleder någon afsevärd förändring i stadens ekonomiska ställning.

Vid den allmänna fastighetstaxering, som ägt rum under år 1908, har fastighetstaxeringsvärdet väsentligen ökat i såväl socknen som staden. Sälunda höjdes sagda år taxeringsvärdet å den fasta egendomen i socknen, för hvilken bevillning utgöres, från 18,067,800 kronor till 24,108,100 kronor. Samma år ökades taxeringsvärdet i staden å bevillningspliktig fast egendom från 1,021,822,400 kronor till 1,201,431,500 kronor. Berörda höjning af fastighetstaxeringsvärdet i socknen och staden motsvarar respektive 33,43 och 17,57 procent.

Jämväl den till bevillning uppskattade inkomsten har år 1908 ökat, särskildt i socknen. Den beskattningsbara inkomsten höjdes nämligen då i socknen från 2,836,265 kronor till 5,065,159 kronor och i staden från 230,738,299 kronor till 252,291,059 kronor eller med respektive 78,55 och 9,34 procent.

Brännkyrka kommuns och församlings inkomster och utgifter under år 1907 framgå af följande två räkenskapsammandrag:

Kommunens

<i>inkomster:</i>	<i>utgifter:</i>
Influtna utskylder..... kr. 71,008: 20	För fattigvården kr. 63,108: 50
Hundskattemedel » 2,007: 01	» andra ändamål » 19,302: 78
Utskänknings- och minuteringsafgifter..... » 3,548: 84	Afskrifningar och förlust å under året försålda, förbrukade eller eljest afhända tillhörigheter..... » 1,380: 49
Öfriga inkomster » 10,227: 72	Betalning å upptagna lån och förskott... » 3,000: —
Summa kr. 86,791: 77.	Summa kr. 86,791: 77.

till hvilket Brännkyrka socken hör, 23 öre per vägfyrek, hvilket motsvarar följande antal ören för allmän fyrek:

å jordbruksfastighet med vägunderhåll in natura	38,33,
å annan fastighet	23
och å inkomst	7,66.

Ändras nu dessa siffror så, att de afse bevilling i stället för allmän fyrek, och tilläggas de förut angifna utdebiteringarna per bevillningskrona, visar det sig att för sådana ändamål, i fråga om hvilka beslutanderätten i Stockholm ligger hos stadsfullmäktige, år 1907 i socknen debiterats utskylder till följande belopp per bevillningskrona:

å jordbruksfastighet med vägunderhåll in natura	5 kr. 80,33 öre,
å annan fastighet	5 » 65 »
och å inkomst	5 » 49,66 »

I sammanhang härmed må nämnas, att år 1907 inom socknen utdebiterats tingshusmedel till sammanlagdt belopp af 481 kronor 2 öre, hvilket emellertid inräknats bland kommunalutskylderna.

Den i Stockholm för samma år utgående kommunalskatten uppgick till 5 kronor 50 öre per bevillningskrona.

Stockholms stad äger inom Brännkyrka socken följande fastigheter, hvilka för år 1908 blifvit bevillingstaxerade till följande värden:

	Jordbruks-	Annau
	fastighet.	fastighet.
	Kr.	Kr.
Enskede gård med underlydande 2 ³ / ₄ mantal	225,000	—
D:o slakthustomten	—	600,000
D:o stadsplaneområde	—	600,000
D:o lägenheter	112,000	129,000
D:o Sandsborg	—	156,000
D:o Grundsborg och Sundsta m. m.	—	155,000
Årstaholmar	10,000	25,000
Ersta nr 1 ¹⁰ / ₆₄ mantal och Östberga nr 1 ³ / ₄ mantal	75,000	—
D:o » 1 ¹⁰ / ₆₄ mantal	25,000	—
Transport	447,000	1,665,000

	Jordbruks- fastighet	Annan fastighet.
	Kr.	Kr.
Transport	447,000	1,665,000
Östberga n:r 1 $\frac{17}{64}$ mantal eller Mossen m. m.	66,000	—
Ersta n:r 1 $\frac{13}{64}$ mantal eller Gubbängen	40,000	—
Långbro n:r 1 om 0,35 mantal	—	256,000
Skrubba n:r 1 $\frac{1}{2}$ mantal	45,000	100,000
Ersta eller Anneboda n:r 1 $\frac{1}{8}$ mantal	35,000	—
Årsta n:ris 1—3 m. m. 5 $\frac{1}{2}$ mantal (utom Liljeholmens municipal- samhälle)	200,000	54,300
Nybyhof n:r 1, $\frac{1}{2}$ mantal m. m.	50,000	50,000
» kakelfabrikens tomt	—	20,000
» vattenreservoar och boningshus	—	448,000
Årsta lägenheter (inom Liljeholmens municipalsamhälle).....	15,000	992,200
Summa kronor	898,000	3,585,500

Sammanlagda taxeringsvärdet för år 1908 å stadens inom Brännkyrka socken belägna fastigheter utgör alltså 4,483,500 kronor.

Den i Brännkyrka socken för år 1908 mantalsskrifna folkmängden utgjorde 14,348 personer, däraf i Örby municipalsamhälle 1,782 personer och i Liljeholmens municipalsamhälle — såsom förut nämnts — 8,214 personer.

Brännkyrka sockens areal (utan vatten) utgör 75,19 kv.-km., hvadan och då stadens område för närvarande omfattar, vatten oberäknadt, 31,19 kv.-km. stadens yt-innehåll efter socknens införlifning med staden kommer att utgöra 106,38 kv.-km.

Den uppgjorda *öfverslagsberäkningen* utvisar följande:

A) Utgifter.

Skolväsendet. Antalet i socknens skolor under år 1907 undervisade skolpliktiga barn utgjorde 1,818. Efter afdrag af statsbidraget men med inberäkning af värdet af naturaförmånerna uppgingo Brännkyrka församlings utgifter

för lärarepersonalens aföning och pensionering år 1907 till 61,373 kronor 28 öre. I afseende å socknens folkskoleväsende tillämpas den praxis, att till biträdande lärare i folkskolorna och till lärare i småskolorna antagas äfven personer, som icke aflagt examen vid något statens folkskoläreseminarium, medan däremot vid stadens folkskolor endast sådana personer anställas, hvilka aflagt dylik examen. Några småskolor finnas icke inrättade i staden. Nu lärer väl icke kunna antagas, att under den närmaste tiden efter inkorporeringen undervisningen inom det införlifvade området blifver ensartad med den, som lämnas inom det nuvarande Stockholm. Först sedan de nuvarande lärarna i socknens småskolor afgått från sina tjänster, lärer nämligen någon indragning af de nuvarande småskolorna inom berörda område kunna ske. För att emellertid folkskoleundervisningen därstädes i öfrigt, så vidt möjligt, skall kunna blifva likvärdig med den, som lämnas i den nuvarande stadens folkskolor, erfordras, att skolafdelningarna inom Brännkyrkaområdet nedbringas till det i Stockholm vanliga barnantalet. Med hänsyn till den däraf betingade ökningen af lärarekrafterna inom Brännkyrkaområdet och för tillgodoseende dәрjämte af de kraf på en förhöjning af löne- och pensionsförmånerna för lärarepersonalen därstädes, hvilka antagligen omedelbart efter inkorporeringen komma att framställas, hafva delegerade med ledning af de upplysningar, öfverstyrelsen för stadens folkskolor lämnat i sitt till inkorporeringskommitté afgifna yttrande, ansett sig böra beräkna kostnaden för lärarepersonalens inom det införlifvade området aföning och pensionering till 90,000 kronor, hvilket utgör omkring 50 kronor för barn. Öfriga utgifter för skolväsendet i Brännkyrka socken (kostnader för nybyggnader häri icke inräknade) uppgingo år 1907 till 37,225 kronor 1 öre eller till omkring 20 kronor för barn. Efter införlifningen komma dessa kostnader att väsentligen ökas och sannolikt belöpa sig till 30 kronor per barn, i följd hvaraf den årliga kostnaden för folkskoleväsendet inom socknens nuvarande område efter införlifningen skulle bestiga sig till 80 kronor för barn¹⁾ eller i dess helhet till i rundt tal kr. 145,000: —

Fattigvården. Antalet direkt understödda personer i socknen år 1907 utgjorde 515. Medelnettokostnaden för hvarje direkt understödstagare uppgick nämnda år i Stockholm till 135 kronor 89 öre, därvid emellertid hänsyn icke tagits till det i fastig-

Transport kr. 145,000: —

¹⁾ Motsvarande kostnad utgjorde år 1907 inom staden 89 kronor 17 öre. Statsbidraget och kostnader för nybyggnader äro icke häri inräknade.

Transport kr. 145,000: —
 heter och inventarier nedlagda kapitalet. Totalkostnaden skulle
 alltså belöpa sig till i jämnadt tal..... 70,000: —

Polisväsendet. Polismästaren i Stockholm har i yttrande, som afgifvits till inkorporeringskommitté, meddelat, att därest Brännkyrka socken införlifvades med staden, följande polispersonal erfordrades för bevakningen af det införlifvade området, hvilket borde utgöra ett särskildt polisdistrikt, nämligen: 1 poliskommissarie, 6 öfverkonstaplar, 2 detektivkonstaplar och 26 konstaplar, däraf 5 till häst och 2 å velociped. Med tillämpning af hittills i staden gällande bestämmelser för polisens aföning och för dess beklädnad skulle kostnaden för nyssnämnda polistyrka uppgå till i rundt tal..... 60,000: —

Uppbördsväsendet. Med Brännkyrka sockens införlifning med staden lärer, enligt hvad öfverståthållareämbetet till inkorporeringskommitté uppgifvit, erfordras inrättande af ett nytt uppbördsdistrikt, hvilket emellertid vore afsedt att omfatta, förutom nämnda socken, jämväl Nacka socken, när dennas inkorporering med staden ägt rum. I följd häraf och då, på sätt öfverståthållareämbetet jämväl meddelat, inrättandet af ett nytt uppbördsdistrikt föranleder en ökning af anslaget till uppbördsväsendet med omkring 10,000 kronor, torde efter det ungefärliga förhållandet mellan de skattskyldige i nämnda båda socknar af berörda belopp böra anses komma på Brännkyrka socken i rundt tal..... 7,000: —

Hälso- och sjukvården. För bestridande af sjukvården inom Brännkyrka socken finnes för närvarande, förutom en mindre epidemisjukstuga, tillgång allenast till de lasarett, som äro gemensamma för Stockholms län. Staden måste alltså efter socknens inkorporering med staden vara beredd på att tillhandahålla nödigt sjukhusutrymme för den nya befolkningen. Enligt af stadens hälsovårdsnämnd lämnade uppgifter lärer det antal nya sjuksängar, som i följd däraf erfordras, kunna anslås till 50. Antages vidare, att i medeltal 75 procent af sängarna äro ständigt belagda, skulle antalet underhållsdagar för år uppgå till

Transport kr. 282,000: —

— Transport kr. 282,000: —
 omkring 13,700. Medelkostnaden för dag för de å stadens sjukhus år 1907 vårdade personer uppgick till 2 kronor 31,5 öre, och skulle alltså med denna beräkning som grund kostnaden för sjukvården inom det införlifvade området uppgå till omkring 32,200 kronor, hvilken summa dock bör minskas med 2,700 kronor, motsvarande beräknade afgifter af betalande patienter, och sålunda nedsättas till omkring 29,500 kronor. Härtill böra läggas aflöningar till ny distriktsläkare med flera tjänstemän med omkring 8,500 kronor, hvadan slutsumman blir 38,000: —

För *renhållningsväsendet* torde kostnaderna med ledning af uppgifter, som lämnats af renhållningsdirektören, och med fäst afseende tillika därå att enligt förenämnda förslag till inkorporeringsaftal renhållningsstation skall upprättas äfven vid Örby, kunna beräknas till omkring 10,000: —

Beträffande *eldsläckningsväsendet* lär man med stöd af beräkningar, som uppgjorts af brandchefen, kunna uppskatta de ökade kostnaderna härför till omkring 15,000: —

I afseende å *mantalskrifningsväsendet* lär Brännkyrka församling komma att bilda en rote. Kostnaden för en dylik kan med tillämpning af gällande lönestat beräknas till 5,625 kronor, hvartill böra läggas utgifter för mantalsuppgifters insamlande och författande m. m. till ett ungefärligt belopp af 4,000 kronor, så att slutsumman blir omkring 10,000: —

Rättsväsendet. Magistraten har i yttrande, som den 29 november 1907 afgifvits till förbemälda kommitterade, anført, att då folkmängden i Brännkyrka, Nacka, Solna, Bromma och Lidingö socknar samt Sundbybergs köping vid 1905 års slut uppgått till något öfver 36,000 personer samt denna folkmängd med hänsyn till utvecklingen af inom nämnda socknar redan befintliga villasamhällen och under bildning varande nya sådana om fem till sex år säkerligen fördubblats, skulle i följd af dessa kommuners införlifning med staden en ny afdelning vid rådstufvurätten blifva erforderlig och dessutom en förstärkning af arbetskrafterna å rådstufvurättens första afdelning och förmyn-

Transport kr. 355,000: —

Transport kr. 355,000: —
 darekammaren tarivas. Enligt hvad magistraten hölle före, kunde kostnaderna för en sådan ökning af rådstufvurättens arbetskrafter beräknas till minst 50,000 kronor om året. — I öfverensstämmelse med hvad magistraten sålunda anført torde man få anse, att en inkorporering med staden af Brännkyrka socken visserligen icke i och för sig nödvändiggör inrättandet af en ny afdelning vid rådstufvurätten, men emellertid kommer att omedelbart hafva till följd, att arbetskrafterna å första afdelningen och förmyndarekammaren måste i någon mån förstärkas. Införlifningen af socknen med staden torde dessutom i förening med, bland annat, den omständigheten, att rådstufvurättens öfriga afdelningar för närvarande betungas af en stor arbetsbörda, otvifvelaktigt komma att kraftigt medverka till inrättandet af en ny rådstufvurättsafdelning. Med hänsyn härtill lärer man böra beräkna de på Brännkyrka sockens nuvarande område belöpande årliga kostnaderna för rättsväsendet till omkring 20,000: —

Den offentliga belysningen af vägarna inom Liljeholmens municipalsamhälle och Södertörns villastad, enligt uppgifter från vederbörande beräknad till 8,500: —

Vägväsendet. Årliga kostnaden för underhållet af de vägar inom Brännkyrka socken, som äro till allmänt underhåll indestående, har af den särskilda nämnden uppskattats till 17,481 kronor 45 öre. Läggas härtill dels 4,000 kronor, motsvarande beräknad kostnad för underhållet af de i förslaget till inkorporeringsaftal angifna enskilda vägar, hvilkas sammanlagda längd utgör omkring 8 kilometer, dels 1,764 kronor 75 öre, utgörande Svartlösa härads väghållningsdistrikts utgifter under år 1907 för vinterväghållet i socknen, dels 700 kronor, motsvarande beräknad kostnad för underhållet af 13 inom socknen belägna broar, dels ock diverse andra utgifter till belopp af 1,000 kronor, komma årliga kostnaderna för underhåll af vägar och broar inom det införlifvade området att uppgå till i rundt tal 25,000: —

Transport kr. 408,500: —

	Transport kr. 408,500: —
Räntor och amorteringar å Brännkyrka församlings skulder	» 18,000: —
omkring	Summa kr. 426,500: —

B) *Inkomster.*

Personlig sjukvårdsafgift	kr. 1,500: —
Kommunalskatt. Den år 1907 påförda bevillningen ¹⁾ inom Brännkyrka socken utgjorde, såsom ofvan nämnts, 37,674 kronor 91 öre. Den i Stockholm för samma år debiterade kommunalskatten utgick med 5 kronor 50 öre för bevillningskrona, hvadan den debiterade skatten skulle uppgått till 207,212 kronor. Beräknas, enligt förhållandena i staden, att 5 procent af skatten ej inflyta, återstå omkring	» 196,000: —
Hundskatt	» 2,000: —
Utskänknings- och minuteringsafgifter	» 3,500: —
Öfriga inkomster	» 8,000: —
	Summa kr. 211,000: —
Utgifterna öfverstiga således inkomsterna med	kr. 215,500: —
På sätt förut nämnts, utgjorde den år 1907 påförda bevillningen	
i Stockholm	kr. 2,818,306: 19
i socknen	» 37,674: 91
	Summa kr. 2,855,981: 10.

Hade den för år 1907 utdebiterade kommunalskatten höjts med 8 öre per bevillningskrona, skulle nämnda skatt hafva ökats med kr. 228,478: 48 hvaraf ej influtit » 12,978: 48 hvadan med återstoden kr. 215,500: — förestående brist skulle hafva täckts.

Det är emellertid uppenbart, att vid tiden då införlifningen äger rum förhållandena komma att ställa sig annorlunda och antagligen mindre betungande

¹⁾ De bevillningsfria afdragen voro ifrågavarande år lika stora i Stockholm och Brännkyrka socken.

för hufvudstaden. I afseende härå må anföras, att den för år 1908 i Stockholm och Brännkyrka socken påförda bevillningen uppgick till sammanlagdt 1,593,298 kronor 89 öre. Då bevillningen för nämnda år utgjorde allenast hälften af den bevillning, som eljest erlägges, skulle bevillningen, om den påförts i enlighet med vanliga grunder, hafva uppgått till 3,186,597 kronor 78 öre, hvadan ökningen sedan år 1907 utgjort 330,616 kronor 68 öre. En kommunalskatt om 8 öre per bevillningskrona, beräknad på denna stegring, torde hafva tillfört stadskassan 25,000 kronor, hvartill bör läggas den ordinarie skatten på ökningen af bevillningssumman inom socknen, hvilken kan antagas utgöra 130,000 kronor, så att tillskottet belöper sig till omkring 155,000 kronor. Äfven om nu utgifterna för exempelvis skolväsendet, fattigvården och sjukvården måste antagas uppvisa ökning från år 1907 till år 1908, lär man emellertid kunna hålla för visst, att den från Brännkyrka sockens nuvarande område inflytande kommunalskatten, tillökt med en, om man så får kalla densamma, extra kommunalskatt för år 1908 af 16 öre för hvarje då inom det förstörade Stockholm påförd bevillningskrona (d. v. s. 8 öre för hvarje efter eljest tillämpade grunder debiterad bevillningskrona), skulle varit tillräcklig icke blott för bestridande af såväl de i förestående öfverslagsberäkning upptagna utgifter som alla de öfriga årliga utgifter för kommunalförvaltningen inom det införlifvade området, hvilka ej kunnat beräknas, utan äfven till gäldande af åtminstone väsentligaste delen af omkostnaderna för ränta och amorteringar å de lån, staden icke lär kunna undgå att för inkorporeringen upptaga.

I sammanhang härmed må nämnas, att delegerade vid uppgörandet af förestående beräkning icke förbisett, att då staden äger fastigheter till betydande taxeringsvärden inom Brännkyrka sockens nuvarande område, dessa fastigheter icke efter inkorporeringen komma att utgöra någon skatteinkomstkälla för staden. Enär emellertid å andra sidan den kommunalskatt, som staden för närvarande erlägger till Brännkyrka socken för nämnda fastigheter, efter införlifningen bortfaller och stadens nuvarande utgifter i angifna afseende minskas med ungefär samma belopp, hvartill de från fastigheterna efter införlifningen för staden härflytande inkomster beräknats, hafva delegerade ansett någon hänsyn till förstberörda omständighet icke böra tagas vid kalkylens uppgörande.

Underhandlingsdelegerade för Brännkyrka socken hafva på grund af dem i sådant afseende vid kommunalstämma med socknen den 5 maj 1908 lämnadt uppdrag varit kommunalstämmans ordförande fabrikören Ludvig Wetterlind, godsägaren greve G. Lagerbjelke, ingenjören Axel G. Carlson, kamreraren F. Edström och vice pastorn Nils Lindstam, hvarjämte revisorn E. A. Vallander, som af socknens delegerade varit utsedd att tjänstgöra såsom deras sekreterare, tillika i egenskap af suppleant i socknens delegation vid flertalet af de hållna sammanträdena deltagit i delegerades öfverläggningar och beslut.

Brännkyrka
sockens un-
derhandlings-
delegerade.

Stadsfullmäktige hafva i sitt förenämnda beslut rörande införlifning med staden af Brännkyrka med flera kommuner förklarar sig anse, att införlifningen borde äga rum i hufvudsak på följande grunder, nämligen:

Af stadsfull-
mäktige an-
tagna hufvud-
sakliga grun-
der för inkor-
poreringen.

a) Sagda kommuner förenas med Stockholms stad i kommunalt, administrativt och judiciellt hänseende.

b) I afseende å de ekklesiastika förhållandena sker ej annan ändring än den, som blifver en följd däraf att folkskoleväsendet i Stockholm utgör en för hela staden gemensam angelägenhet.

c) Alla stadens samt kommunernas och därinom belägna municipalsamhällets tillhörigheter af fast och lös egendom samt inkomster, hvilka icke äro afsedda för kyrkliga ändamål, tillfalla den gemensamma kommunen äfvensom folkskolehus och andra anstalter för folkundervisningen det gemensamma skoldistriktet.

d) Staden i sin helhet öfvertager ansvarsskyldigheten för de borgerliga kommunernas samt municipalsamhällellens samtliga skulder och förbindelser äfvensom de särskilda skoldistriktens skulder och förbindelser för folkskoleväsendet, allt efter afdrag af den kapital- och räntebetaling, som därå bör verkställas före den dag, då införlifningen äger rum.

e) De införlifvade områdenas invånare skola vara lika med stadens invånare berättigade att tillgodonjuta de förmåner, som allmänna stiftelser åt stadens invånare eller vissa klasser af dem bestämma, och skola stadens invånare hafva lika rätt i afseende å de allmänna stiftelser, hvilka tillhöra de införlifvade områdena.

f) Staden i sin helhet skall ombesörja och bekosta fattig- och sjukvård, brandväsende, polisbevakning samt alla andra kommunala anstalter och angelägenheter inom stadens hela område.

g) Staden i sin helhet skall från tiden för landskommunernas införlifning med staden ombesörja och bekosta allt underhåll af allmänna vägar inom såväl landskommunerna som stadens förutvarande område.

h) Alla kommunala utgifter, inberäknadt kostnaden för allmänna väghållet, skola af stadens och de införlifvade kommunernas invånare gemensamt och efter en och samma grund utgöras; skolande de införlifvade områdenas invånare i stadens angelägenheter åtnjuta enahanda rösträtt som stadens invånare.

i) Den förändrade indelningen af Bromma socken medför ej någon rubbning i den vederbörande fastigheter inom nämnda socken nu tillkommande rätt till häradsallmänning.

k) Afveckling sker mellan, å ena sidan, de till införlifning ifrågasatta kommunerna och, å den andra, de gemensamheter, dit de nu höra (väghållningsdistrikt, tingshusbyggnadsskyldige, landsting), hvilken afveckling bör ske på grundvalen af att staden afstår från alla anspråk på de å kommunerna belöpande andelar i gemensamheternas fasta och lösa egendom, dock att staden bör förbehålla sig rätt till skälig andel i de kassor, som för något för gemensamheten samfaldt behof kunna vara samlade, äfvensom öfvertaga andel i betalningsansvaret för gemensamheternas gäld, i den mån sådant i betraktande af hvad staden å sin sida afstår må finnas billigt.

Redogörelse
för under-
handlingarna
med Bränn-
kyrka sockens
delegerade.

B

En af de ledande principerna i dessa bestämmelser är den, att inkorporeringen skall medföra full likställighet i såväl rättigheter som skyldigheter mellan stadens och de införlifvade områdenas invånare. Det rättmätiga i denna princip, hvars tillämpning kommer att inträda såsom en följd af socknens förening med staden i kommunalt hänseende och därvid otvifvelaktigt medföra synnerligen omfattande verkningar, har alltifrån första skedet af underhandlingarna mellan stadens och Brännkyrka sockens delegerade stått fullt klart för delegerade å ömse sidor. Då man emellertid på samma gång till fullo insett, att det för staden icke blifver möjligt att genast vid den tid, då inkorporeringen äger rum, bereda invånarne i socknens nuvarande område samma förmåner i afseende å samtliga kommunala anordningar, hvilka stadens nuvarande invånare redan åtnjuta, hafva underhandlingarna i denna del väsentligen haft till föremål att ordna frågorna om sättet och tiden för vidtagande genom stadens försorg inom berörda område af erforderliga åtgärder dels för detsammes förseende med belysning och, framför allt, vatten från allmän vattenledning, dels ock äfven för bestridande af renhållning och eldsläckning därstädes. Hvad särskildt vattenledningsfrågan beträffar gjordes

vid underhandlingarnas början å socknens delegerades sida gällande det anspråk, att i det förslag till aftal rörande inkorporeringen, hvilket delegerade hade att uppgöra, skulle intagas bestämmelse om viss tid, inom hvilken det införlifvade området skulle förses med vatten från stadens vattenledning. Stadens delegerade hafva emellertid å sin sida varit af den åsikt, att i sagda förslag stadganden om vissa bestämda tider för vidtagandet af anordningar genom stadens försorg inom det införlifvade området icke borde förekomma redan på den grund, att det icke vore möjligt att på förhand beräkna den tid, som genomförandet af anordningarna skulle kräva; och hafva stadens delegerade därför måst motsätta sig berörda anspråk, hvilket därefter icke längre vidhållits af socknens delegerade. En af dessa, herr Edström, har emellertid under framhållande, hurusom det vore synnerligen angeläget för Liljeholmens municipalsamhälle att samhället snarast möjligt försåges med vatten från vattenledning äfvensom att stadsplan likaledes snarast möjligt fastställdes för detsamma, förfäktat den mening, att, då man icke kunde veta, huru staden efter inkorporeringen komme att ställa sig gentemot samhällets kraf i afseende å dessa angelägenheter, inkorporeringen icke borde äga rum förr än såväl stadsplan fastställt för samhället som ock dess vattenfråga slutligen ordnats, hvarjämte herr Edström tillika yrkat, att i inkorporeringsaftalet skulle intagas den bestämmelse, att staden redan före inkorporeringen skulle från sitt vattenledningsnät insläppa vatten i de ledningsrör, som samhället möjligen redan nu komme att nedlägga i samhällets hufvudgator.

Beträffande frågan om stadsplan för Liljeholmen har under förhandlingarna blifvit upplyst, att municipalsamhället redan vidtagit åtgärder för erhållande af stadsplan; och då med hänsyn därtill kunde antagas, att stadsplan skall vara för samhället fastställd redan före inkorporeringen, hvilken af delegerade beräknats kunna komma att äga rum den 1 januari 1911, hafva öfriga delegerade ansett några bestämmelser i afseende å nämnda stadsplan icke böra i förslaget till inkorporeringsaftal intagas. Dessa delegerade, hvilka hafva ledts af den uppfattning, att lösningen af frågan om Liljeholmens förseende med vatten från vattenledning, långt ifrån att fördröjas af socknens inkorporering med staden, snarare kommer att däraf påskyndas, hafva på grund däraf och då det uppenbarligen vore olämpligt att i inkorporeringsaftalet stadga skyldighet för staden att före inkorporeringen tillhandahålla vatten åt municipalsamhället, funnit några speciella stadganden rörande municipalsamhällets förseende med vatten från vattenledning icke böra införas i förslaget till sagda aftal.

Genom ömsesidigt hänsynstagande till de skäl och synpunkter, som från ena

eller andra hållet anförts och framdragits under öfverläggningen rörande frågorna om nuvarande sockenområdets i dess helhet förseende efter införlifningen med vatten från allmän vattenledning och med allmän belysning, hafva delegerade kunnat enas om sådant förslag till uppgörelse härutinnan att, på samma gång berörda områdes invånare därigenom beredes nödig trygghet för att de delar af området, som äro eller blifva tätare bebyggda, snarast möjligt komma i åtnjutande genom stadens försorg af förmånerna af vatten från vattenledning och af gas eller elektrisk ström, staden å andra sidan icke i sådant hänseende förbindes till väsentligen större utgifter än dem, som kunna anses vara förenade med en varsam omtanke om stadens vattenlednings-, gas- och elektricitetsverks ekonomi.

Jämväl rörande frågorna om ordnandet efter inkorporeringen af renhållningen och brandväsendet inom det införlifvade området har ernåtts öfverenskommelse af beskaffenhet att enligt stadens delegerades mening kunna anses fullt tillfredsställande såväl för staden som för socknen.

De öfriga principer, som ligga till grund för de af stadsfullmäktige för inkorporeringen fastställda hufvudsakliga bestämmelser, hafva jämväl redan vid underhandlingarnas början vunnit socknens delegerades godkännande. De frågor, som vid förhandlingarna emellan delegerade därutöfver återstått att ordna, hafva varit frågorna dels om hvilka vägar inom socknens nuvarande område, som efter införlifningen skulle af staden till underhåll öfvertagas, dels om hvilka vägarbeten som staden hade att efter inkorporeringen verkställa inom sagda område, dels ock om sättet för säkerställande efter inkorporeringen af socknens nuvarande tjänstemän.

Vid flera af delegerades sammanträden hafva delegerade slutligen, efter det enighet vunnits rörande innebörden af bestämmelserna för inkorporeringen, gjort den formella affattningen af desamma till föremål för granskning.

Resultatet af de sålunda förda underhandlingarna och de därvid fattade besluten föreligger i följande, med nedanintagna namnunderskrifter försedda

Förslag

till aftal rörande införlifning af Brännkyrka socken med Stockholms stad.

1:o.

Brännkyrka socken skall med hela sitt nuvarande område från och med ingången af det år, kungl. maj:t kan komma att bestämma, i kommunalt, administrativt och judiciellt hänseende införlifvas med Stockholms stad och sålunda ur landets jordebok uteslutas.

Det emellan stadens och socknens delegerade uppgjorda förslag till inkorporeringsaftal.

2:o.

I fråga om de ecklesiastika förhållandena sker den ändring, som föranledes däraf att, jämlikt lagen angående folkskoleväsendet i Stockholm den 15 maj 1903, folkskoleväsendet utgör en för hela staden gemensam angelägenhet, hvilken staden såsom kommun har att vårda.

I afseende å berörda förhållanden i öfrigt äger tills vidare ej annan ändring rum än den, som betingas däraf att Brännkyrka församling i och med införlifningen kommer att utgöra en territoriell församling i Stockholm.

3:o.

Staden i sin helhet ombesörjer och bekostar alla anordningar i afseende å fattigvård, hälsovård, sjukvård, brandväsende och polisbevakning samt alla andra kommunala anstalter och angelägenheter inom såväl Brännkyrka sockens som ock stadens äldre område.

4:o.

Alla kommunala utgifter skola af stadens och den införlifvade kommunens invånare gemensamt och efter samma grund utgöras.

5:o.

Alla Brännkyrka sockens likasom Stockholms stads tillhörigheter af fast och lös egendom samt inkomster, hvilka icke äro afsedda för kyrkliga ändamål, tillfalla den gemensamma kommunen, hvarjämte folkskolehus och andra anstalter för folkskoleundervisningen blifva det gemensamma skoldistriktets egendom.

6:o.

Det införlifvade områdets invånare åtnjuta i stadens kommunala angelägenheter enahanda rösträtt som stadens invånare; skolande den nu gällande indelningen i valkretsar så ändras, att invånarne i det införlifvade området få tillfälle utöfva dem tillkommande rösträtt.

7:o.

Lika med stadens invånare äro det införlifvade områdets invånare berättigade att tillgodonjuta de förmåner, som allmänna stiftelser åt stadens invånare eller särskilda klasser af dem bestämma; och hafva stadens invånare i afseende å allmänna stiftelser, hvilka tillhöra det införlifvade området, enahanda rätt.

8:o.

Staden i sin helhet öfvertager ansvarsskyldigheten för de bägge borgerliga kommunernas samt Liljeholmens och Örby villastads municipalsamhällets samtliga skulder och förbindelser äfvensom de särskilda skoldistriktens skulder och förbindelser för folkskoleväsendet, allt efter afdrag af den kapital- och räntebetaling, som bör vara verkställd före den dag, då införlifningen äger rum.

9:o.

Staden i sin helhet skall från tiden för socknens införlifning med staden ombesörja och bekosta allt underhåll af allmänna vägar inom såväl socknens som stadens förutvarande område; och skola utgifterna härför af stadens och det införlifvade områdets invånare gemensamt och efter samma grund utgöras.

Från nämnda tidpunkt skall staden därjämte öfvertaga underhållet af följande enskilda vägar inom det införlifvade området, nämligen:

den så kallade Löfholmsvägen eller vägen från allmänna landsvägen vid Liljeholmen förbi Alphyddan och Gröndals villasamhälle till Lilla Ekensberg jämte vägens förgrening från Alphyddan till Blommensberg,

den så kallade Hägerstensvägen från nämnda landsväg till Fridhem, samt vägen från Långbro grindstuga förbi Långbrodal till Långsjö, till de delar dessa vägar icke visas vara föremål för enskild eganderätt.

10:o.

Har i anledning af ansökning, som hos konungens befallningshafvande gjorts i fråga om anläggning eller omläggning af allmän väg inom socknens nuvarande

område eller om förändring af därinom belägen väg till bygdeväg eller landsväg, konungens befallningshafvande eller den myndighet, till hvilken målet kan hafva fullföljts, genom beslut, meddeladt före införlifningen, ålagt de väghållningsskyldige i Svartlösa härads väghållningsdistrikt att inom förenämnda område utföra vägarbete, skall, vare sig berörda beslut vid tiden för införlifningen vunnit laga kraft eller icke, samma vägarbete verkställas af staden.

Därest i beslut, som nu nämnts, inträdandet af den därigenom ålagda skyldigheten att utföra visst vägarbete gjorts beroende af att statsbidrag till arbetet erhålles, skall hvad ofvan blifvit stadgadt äga tillämpning, äfven om sådant bidrag icke beviljas.

11:o.

Innan de för staden gällande byggnads- och brandordningar å det införlifvade området tillämpas, böra de undergå granskning, därvid, om de särskilda förhållandena inom Brännkyrka kommun anses böra medföra särskilda stadganden beträffande området i dess helhet eller till någon del, sådana stadganden böra i byggnads- och brandordningarna införas.

12:o.

Genom införlifningen sker icke någon ändring i sättet för utgörande af sådan afgäld till stamhemman inom det införlifvade området, som hvilar på afsöndrad lägenhet, eller af allmänna utskylder och besvär till kronan af hvad namn och beskaffenhet de vara må.

Debitering, uppbörd och redovisning af krono- och kommunalutskylder från det införlifvade området öfvertagas från tiden för införlifningen af öfverståthållareämbetet för uppbördsärenden.

Därest efter införlifningen framställning i sådant afseende göres af Brännkyrka församlings kyrkostämma, skall stadens uppbördsverk ombesörja debiteringen af beslutade församlingsavgifter äfvensom af prästlöneavgifter samt, där ej kyrkostämman genom beslut, som af öfverståthållareämbetet godkännes, annorlunda förordnar, verkställa uppbörden af dessa avgifter, hvarjämte i sådan händelse restantier å samma avgifter skola indrivas genom öfverståthållareämbetets försorg.

13:o.

Från tiden för socknens införlifning med staden öfvertager staden i sin helhet den införlifvade kommunens och skoldistriktets samtliga förpliktelser gentemot såväl de personer, hvilka vid nämnda tidpunkt däriinom innehafva fast anställning, som ock de socknens förutvarande tjänstemän, hvilka då redan därifrån åtnjuta pension eller understöd; och skall tillika iakttagas, att de i socknen vid berörda tid anställda barnmorskor icke i pensionshänseende komma i sämre ställning än förut.

14:o.

Det införlifvade områdets förseende med vatten från allmän vattenledning samt allmän belysning genom gas eller på annat tjänligt sätt skall ske snarast möjligt efter införlifningen i den ordning och till den omfattning, som stadsfullmäktige med afseende å områdets bebyggande tid efter annan besluta.

Från tiden för införlifningen skall emellertid staden utefter de vägar inom socknens municipalsamhällen och så kallade villastäder, där allmän belysning vid nämnda tid finnes anordnad, ombesörja och bekosta belysning i minst samma omfattning som dittills, under villkor att den för berörda ändamål använda materiel till staden utan ersättning öfverlåtes.

15:o.

Snarast möjligt efter införlifningen skall staden låta upprätta särskilda renhållningsstationer dels vid Liljeholmen med Gröndal dels ock i Örby.

Efter införlifningen skall staden utan dröjsmål låta uppföra fullständig brandstation vid Liljeholmen samt redskapshus med brandmateriel vid Örby och Södertörns villastad.

16:o.

De för äldre stadsområdet gällande föreskrifter rörande bouppteckningar, vårdnaden å förmynderskap och auktioner skola gälla äfven för det införlifvade området, dock att stadens auktionsmonopol tills vidare och intill dess annorlunda beslutas icke är tillämpligt å sådan inom det införlifvade området befintlig egen-

dom, som tillhör där boende personer eller därstädes belägna verk samt inom området å auktion försäljes.

På Stockholms stads delegerades vägnar:

ERIK MARTIN.

Axel Körner.

Brännkyrka sockens delegerade:

LUDVIG WETTERLIND. G. LAGERBJELKE. AXEL G. CARLSON.

F. EDSTRÖM.

NILS LINDSTAM.

Åberopar som reservation mitt yrkande vid sammanträdet den 19/12 1908 ang. stadsplane- och vattenledningsfrågorna vid Liljeholmen.

Stockholm den 19 december 1908.

Inkorporeringskommittén har i sitt förenämnda betänkande utförligt angifvit skälen för sitt uttalande af den mening, att ett införlifvande af grannkommunerna med Stockholms stad borde äga rum på de af kommittén angifna hufvudgrunder. Då stadsfullmäktige i sitt beslut om inkorporeringen gillat dessa grunder, torde stadsfullmäktige äfven få anses hafva godtagit de skäl, som af kommittén i sådant hänseende åberopats. Stadens delegerade finna sig därför icke nu böra i fråga om de delar af förenämnda förslag till inkorporeringsaftal, som uteslutande äro baserade på berörda grunder, framlägga någon särskild motivering, utan tillåta sig delegerade hänvisa till hvad kommittén därutinnan anført. Hvad vidkommer de bestämmelser, som förslaget utöfver dessa grunder innehåller, torde såväl syftet med som innebörden af sagda bestämmelser fullt framgå af den använda formuleringen, hvarför framläggandet af någon detaljerad motivering till dessa ej heller lär vara erforderlig. Delegerade anse sig dock böra i någon mån belysa åtskilliga synpunkter, som varit för delegerade bestämmande, i sammanhang hvarmed delegerade vilja dels för stadsfullmäktige framlägga vissa af socknens representanter

under förhandlingarna uttalade önskemål rörande åtskilliga i samband med inkorporeringen stående förhållanden, i fråga om hvilka önskemål delegerade å ömse sidor enats om att desamma väl icke skulle föranleda särskilda bestämmelser i inkorporeringsaftalet, men att stadens delegerade däremot skulle hos stadsfullmäktige kraftigt framhålla vikten af att dessa önskemål tillgodosåges, dels ock lämna åtskilliga andra meddelanden. Hvad delegerade i dessa afseenden hafva att anföra intages här nedan i den momentföljd, hvori motsvarande eller därmed i sammanhang stående bestämmelser i förslaget till inkorporeringsaftal upptagits.

1:o.

Speciell
motivering
med mera.

Såsom redan förut angifvits, hafva såväl stadens som socknens delegerade beräknat, att Brännkyrka sockens inkorporering med staden skall äga rum den 1 januari 1911.

På sätt en vid underskrifterna å ofvan intagna förslag till inkorporeringsaftal förekommande anteckning utvisar, har en af socknens delegerade, herr Edström, i viss mån varit af skiljaktlig mening från det beslut, öfriga delegerade i afseende å berörda förslag fattat. Denna hans reservation — för öfrigt den enda som afgifvits rörande samma förslag — afser ifrågavarande punkt och innefattar den mening, att i punkten bort införas sådan bestämmelse rörande tiden för inkorporeringens trädande i kraft, att nödig tid bereddes Liljeholmens municipalsamhälle att dessförinnan förskaffa sig stadsplan äfvensom ordna frågan om samhällets förseende med vattenledning.

Af Brännkyrka sockens införlifning med Stockholm i kommunalt hänseende följer, att socknens invånare skola för det år, då införlifningen kommer att äga rum, mantalsskrifvas i staden. I afseende å tiden och sättet för mantalsskrifningens verkställande råder nu den olikhet mellan Stockholms stad och landsbygden, att mantalsskrifningen i staden verkställs af rotemännen i början af af hvarje kalenderår och afser samma år, medan den däremot å landsbygden förrättas af vederbörande häradsskrifvare i slutet af kalenderåret och gäller för därpå följande år. Vare sig nu Brännkyrka sockens införlifning med staden kommer att träda i tillämpning år 1911 eller något senare år, kan man säkert

antaga, att införlifningen äger rum med början af ett kalenderår. Vid sådant förhållande torde någon mantalsskrifning icke böra inom socknen förrättas vid slutet af det närmast föregående året, då ju en dylik förrättning skulle vara fullkomligt gagnlös. I stället lär den böra, i likhet med hvad som sker för den öfriga staden, äga rum på för staden vanligt sätt i början af året för inkorporeringen. För att detta skall kunna ske, erfordras emellertid, att — på sätt stadens mantalsnämnd i yttrande till inkorporeringskommittén jämväl erinrat — redan innan inkorporeringen äger rum den bokföring af hufvudstadens invånare, som författningesenligt skall ske och som tjänar till grundval för mantalsskrifningen, hunnit med afseende å Brännkyrka sockens område ordnas, hvilket arbete kräfvär medverkan af församlingens prästerskap.

Enligt hvad mantalsnämnden i berörda yttrande äfven meddelat, torde för detta ändamål den roteman, som kommer att tillsättas för nämnda område, böra träda i verksamhet minst tre månader innan inkorporeringen sker, hvarjämte honom bör tilläggas befogenhet att före inkorporeringen vidtaga alla de åtgärder, som kunna finnas erforderliga dels för uppläggning af såväl mantalsbok för samma område som öfriga tillhörande böcker dels ock för förberedande i öfrigt af den mantalsskrifning, som närmast skall ske. På sätt mantalsnämnden tillika erinrat, förutsätta uppläggningsen af berörda böcker och det införlifvade områdets inordnande i öfrigt under de för hufvudstaden i afseende å sättet för mantalsskrifningens förrättande gällande bestämmelser utfärdande af prästbetyg för de inom området boende personer, som skola hafva egna sådana betyg, något som åter betingar meddelandet af föreskrifter, som förplikta prästerskapet i Brännkyrka församling att utfärda dylika betyg. Då arbetet med utfärdandet af dessa betyg blifver af stor omfattning, torde man ej kunna ifrågasätta, att prästerskapet skall verkställa detsamma utan särskild godtgörelse, utan lär staden därför böra gälda den ersättning, som, i händelse öfverenskommelse därom ej kan träffas mellan stadsfullmäktige och nämnda prästerskap, torde komma att bestämmas af kungl. maj:t.

Under förhandlingarna mellan stadens och socknens delegerade hafva dessa senare — under förmälan att inom socknen för närvarande icke förekomme vare sig utskänkning eller utminutering af brännvin eller utskänkning af öl samt att socknens invånare vid upprepade tillfällen å kommunalstämma uttalat sig mot all ölförsäljning inom kommunen, vid hvilket förhållande det helt visst vore antagligt att invånarne på det bestämdaste skulle motsätta sig att aktiebolaget Göteborgs-systemet i Stockholm efter inkorporeringen utsträckte sin verksamhet till socknens

nuvarande område — tillika framhållit önskvärdheten däraf att under en tid af åtminstone 10 till 15 år efter inkorporeringen dylik utminuteriug eller utskänkning icke finge äga rum inom berörda område samt att i hvarje fall rättighet till sådan utminuteriug eller utskänkning icke måtte lämnas, med mindre områdets invånare blefve hörda däröfver och förklarade sig icke hafva något att däremot erinra.

Stadens delegerade, som ansett gällande lagbestämmelser utgöra hinder för att — såsom å socknens delegerades sida till en början jämväl påyrkats — i förslaget till inkorporeringsaftal intaga särskildt stadgande i nu berörda syfte, hafva emellertid enligt till socknens delegerade gjord utfästelse velat bringa deras berörda önskemål till stadsfullmäktiges kännedom och få stadens delegerade därvid för sin del uttala sig för att, om och då i en framtid till behandling hos stadsfullmäktige fråga förekommer om rättighet till utskänkning eller utminuteriug af brännvin eller utskänkning af öl inom det införlifvade området, stadsfullmäktige måtte egnä dessa önskemål välvilligt beaktande.

2:o.

Enligt de af stadsfullmäktige fastställda hufvudgrunder för inkorporeringen åsyftas, bland annat, att efter Brännkyrka sockens införlifning med staden folkskoleväsendet skall blifva en för hela den nya borgerliga kommunen gemensam angelägenhet. En sådan anordning, hvilken öfverensstämmer med nu gällande lag angående folkskoleväsendet i Stockholm, innebär så tillvida en rubbning af de bestående kyrkliga förhållandena inom Brännkyrka församling, som folkskoleväsendet därstädes för närvarande utgör en angelägenhet, i fråga om hvars värd det tillkommer den kyrkliga kommunen att besluta. I öfrigt komma de kyrkliga förhållandena i Brännkyrka församling åtminstone till det väsentligaste att lämnas oberörda af införlifningen. Då i följd af den kommunala införlifningen Brännkyrka församling emellertid kommer att utgöra en territoriell församling i hufvudstaden, lærer kungl. maj:t vid meddelandet af beslut i inkorporeringsfrågan komma att föreskrifva, att kungl. förordningen om kyrkostämman, samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 med däri sedermera vidtagna förändringar, dock med undantag af bestämmelserna i berörda förordnings 20 § angående kyrkofullmäktige, skall tillämpas å Brännkyrka församling. Vid det förhållande att nämnda församling och Huddinge församling tillsammans utgöra ett pastorat, torde kungl. maj:t tillika komma att rörande röstgrunden för beslut å

år 1909.

— 33 —

Bih. nr 35.

gemensam kyrkostämma med pastoratsborna därstädes förordna, att 7 § i kungl. förordningen om kyrkostämma, samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 fortfarande och intill dess pastoratsdelning varder genomförd skall äga tillämpning. Likaledes lärer kungl. maj:t i följd af Brännkyrka församlings införlifning i kommunalt hänseende med Stockholms stad komma att vidtaga åtgärder för åvägbringande af sådana tillägg dels till den i § 3 punkten 2 af lagen angående tillsättning af prästerliga tjänster den 26 oktober 1883 förekommande bestämmelsen om befordringsrätt till prästerlig tjänst i Stockholm, dels ock till bestämmelserna i samma lags § 26 punkt 3 och i kungl. stadgans angående prästval den 26 oktober 1883 § 7 punkt 4 i fråga om vallängd vid prästval i Stockholm, som må föranledas af den för Huddinge och Brännkyrka församlingar bestående pastoratsbildningen.

I detta sammanhang torde böra erinras därom, att Stockholms stads konsistorium i skrifvelse till kungl. maj:t af den 7 april 1908 gjort underdånig framställning om vidtagande af åtgärder i syfte att Nacka, Brännkyrka, Lidingö, Solna och Bromma socknar med Sundbybergs köping skulle i samband med och under förutsättning af deras förening med Stockholm i kommunalt, administrativt och judiciellt hänseende komma att jämväl i ecklesiastikt hänseende införlifvas med staden. Till stöd för berörda framställning har konsistorium — under framhållande att, därest nämnda kommuner icke blefve jämväl i ecklesiastikt hänseende införlifvade med Stockholm, hufvudstaden komme att under en obestämd framtid lyda under tre olika konsistorier, Stockholm stads konsistorium, Uppsala och Strängnäs domkapitel — hufvudsakligen anfört, att det vore uppenbart, att detta icke kunde vara till fördel för stadens allmänna utveckling såsom en administrativ enhet utan fast hellre lätt kunde blifva en källa till allehanda större och mindre svårigheter, samt att en senare företagen kyrklig inkorporering skulle föranleda nya långvariga och kostsamma underhandlingar.

Sedan kungl. maj:t anbefallt öfverståthållareämbetet att efter stadsfullmäktiges hörande afgifva underdånigt utlåtande i berörda ärende, samt ämbetet öfverlämnat handlingarna till fullmäktige med anmodan att i ämnet afgifva underdånigt yttrande, afgäfvade delegerade, enligt begäran af fullmäktiges beredningsutskott, den 11 maj 1908 yttrande i frågan, därvid delegerade anförde, bland annat, att, i likhet med hvad de särskilda kommitterade, som haft att utreda frågan om angränsande områdens införlifvande med hufvudstaden i sitt betänkande

därutinnan anført, delegerade äfven ansåge, att, därest en förändring i nämnda socknars och köpings indelning i kommunalt, administrativt och judiciellt hänseende komme till stånd, däraf jämväl påkallades en motsvarande förändring i den ecklesiastika indelningen, för att den sålunda utvidgade stadens församlingar icke skulle komma att lyda under olika konsistorier. Lika med kommitterade hölle emellertid äfven delegerade före, att berörda frågor icke stode i sådant förhållande till hvarandra, att de nödvändigt borde afgöras i ett sammanhang. Ävägabringandet af förändringen i den ecklesiastika indelningen syntes nämligen delegerade icke vara af den trängande vikt, att icke behandlingen af denna fråga skulle utan större olägenhet kunna anstå, till dess själfva hufvudfrågan om förenämnda kommuners inkorporering i öfriga afseenden med hufvudstaden vunnit sin lösning, helst enligt gällande författningar redan den kommunala inkorporeringen medförde, att folkskoleväsendet blefve enhetligt inom hela det sammanslagna området. — Ej heller kunde det befaras, att, på sätt konsistorium förmenat, de särskilda underhandlingar, som enligt konsistorii antagande erfordrades för åstadkommande af berörda ecklesiastika inkorporering, skulle, i händelse de förlades till tiden efter inkorporeringen i öfrigt, komma att blifva kostsamma. Det kunde nämligen, därest — såsom anledning vore att förmoda — kungl. maj:t skulle finna öfverensstämmelse böra bringas till stånd mellan den ecklesiastika indelningen af ifrågavarande kommuner och deras indelning i öfriga hänseenden, förväntas, att kungl. maj:t komme att anbefalla vederbörande myndigheter att verkställa erforderlig utredning, hvari gifvetvis inginge alla vederbörandes hörande. Då med undantag af Brännkyrka alla till inkorporering föreslagna socknar utgjorde hvar för sig själfständiga pastorat, torde underhandlingar af någon afsevärd omfattning knappast behöfva ifrågakomma annat än angående upplösning af Brännkyrka och Huddinge församlingars nu bestående förening i ett pastorat. — Å andra sidan vore ur de synpunkter, delegerade hade att iakttaga, intet att erinra däremot, att utredningen om den ecklesiastika indelningen redan nu sattes i gång, när därigenom måhända kunde ernås, att den enhetliga ledningen af de kyrkliga angelägenheterna i det utvidgade Stockholm blefve genomförd något tidigare än hvad eljest kunde ske. Delegerade funno därför ingen olägenhet vid att en dylik utredning nu bringades till stånd och försigginge samtidigt med de underhandlingar, delegerade fått i uppdrag att föra, dock under den uttryckliga förutsättning att frågan om den förändrade ecklesiastika indelningen icke komme att på sådant sätt sammanföras med frågan om kommunernas indelning i öfrigt, att därigenom väl-

lades hinder eller uppehåll vare sig i nämnda underhandlingar eller vid lösningen i öfrigt af sistberörda fråga.

Vid behandling den 25 maj 1908 af förenämnda ärende beslöto stadsfullmäktige i anledning af den erhållna remissen till kungl. maj:t affåta underdånig skrifvelse, affattad i hufvudsaklig öfverensstämmelse med delegerades angifna yttrande. Sedermera har, enligt hvad delegerade inhämtat, ärendet remitterats till Huddinge och Brännkyrka församlingar, hvilkas kyrkoråd tillsatt en kommitté för åstadkommande af utredning af frågan om upplösning af den mellan församlingarna bestående pastoratsbildningen.

3:o.

I 12 § af hälsovårdsstadgan för riket den 25 september 1874 föreskrifves, bland annat, att begravningsplats må hädanefter icke anläggas inom stad och att lik icke må inom stad jordas sedan tio år förflutit, efter det nämnda förordning trätt i kraft. Ifrågavarande stadga innehåller i 25 § den bestämmelse, att för sådant till stad lydande område, som är beläget utanför den egentliga staden, skola i stället för hälsovårdsföreskrifterna för stad tillämpas de för landet gällande, därest ej i den uti 24 § stadgade ordning blifvit beslutadt, att nämnda område eller någon del däraf skall i afseende å hälsovården betraktas såsom stad. Med hänsyn till sistberörda bestämmelse torde icke för närvarande krävas något särskildt stadgande om undantag i afseende å tillämpningen inom Brännkyrkaområdet af hälsovårdsstadgans föreskrifter för stad, men då sannolikt inom en icke aflägsen framtid stadens bebyggda område kommer att sträcka sig till och förbi Södra begravningsplatsen, torde det väl efter inkorporeringen snart nog blifva nödigt att stadsfullmäktige väcka fråga därom, att hälsovårdsstadgans för riket föreskrifter för stad skola äga tillämpning allenast för de delar af Brännkyrkaområdet, för hvilka stadsplaner varda fastställda.

I afseende å polisbevakningen efter inkorporeringen af Brännkyrka sockens nuvarande område hafva socknens delegerade samstämmigt förklarat, att den af polismästaren i hans förut berörda yttrande för sådant ändamål föreslagna polisstyrka vore onödigt stor, hvarför äfven de af honom i nämnda afseende beräknade årliga utgifter voré alltför höga. Det har äfven syntts stadens delegerade, som om så möjligen skulle vara förhållandet, men hafva delegerade vid uppgörandet af sin ofvan intagna kalkyl utgått från antagandet att polismästarens berörda beräkning i det väsentligaste vore riktig.

I detta sammanhang anse sig delegerade böra bringa till stadsfullmäktiges kännedom vissa omständigheter, som beröra socknens fattigvårdsväsende.

Sedan socknen för ordnande af sitt fattigvårdsväsende å kommunalstämma beslutit uppföra en fattiggård, samt kungl. maj:t på framställning af socknen meddelat socknen tillstånd att för berörda ändamål upptaga ett lån å 200,000 kronor, beslöto på därom af socknens delegerade väckt förslag underhandlingsdelegerade den 2 juli 1908 aflåta skrifvelse till socknens fattigvårdsstyrelse med anhållan att låta anstå med vidare åtgärder för bringande till verkställighet af kommunalstämmans berörda beslut. Till stöd därför åberopades, bland annat, dels att fattigvårdsinspektören i Stockholm meddelat stadens delegerade, att, därest den ifrågasatta inkorporeringen komme till stånd, det måste anses vara ur stadens synpunkt synnerligen önskvärdt att vidare åtgärder för anläggande af sagda fattiggård inställdes, dels ock att i händelse den af fattigvårdsinspektören uttalade uppfattning vunne behörigt beaktande, lösningen af inkorporeringsfrågan därigenom skulle i icke ringa grad främjas.

I syfte att undvika nödvändigheten att bringa förenämnda beslut till verkställighet anhöll fattigvårdsstyrelsen därefter hos stadens fattigvårdsnämnd, att socknens obotligt sjuka medellösa personer måtte emot skälig ersättning få intagas å stadens försörjningsinrättnings sjukafdelning. I anledning af berörda framställning förklarade fattigvårdsnämnden, att nämnden icke ägde befogenhet att villfara densamma och att, äfven om så varit förhållandet, nämnden i allt fall icke i anseende till bristande utrymme å stadens försörjningsinrättnings sjukafdelning skulle hafva kunnat bifalla densamma.

Därefter anförde fattigvårdsstyrelsen i Brännkyrka socken i skrifvelse till stadens hälsovårdsnämnd, att under senare tiden behofvet af en sjukvårdsinrättning inom socknen för sådana medellösa sjuka, hvilka icke på grund af sjukdomens art emottoges till vård å Serafimerlasarettet eller Stockholms läns sjukhus, gjort sig starkt gällande, och att med hänsyn därtill att, efter hvad man kunde förvänta, de pågående underhandlingarna rörande socknens inkorporering med staden skulle leda till att socknen inom ett fåtal år blefve införlifvad med staden, det måste anses olämpligt att socknen påtog sig de dryga utgifter, som vore förenade med iordningsställandet af en sjukvårdsinrättning, hvilken måhända just på grund af inkorporeringen komme att användas en helt kort tid, i anseende hvartill fattigvårdsstyrelsen anhöll, att hälsovårdsnämnden måtte taga under öfvervägande, huruvida icke redan nu kunde emot skälig ersättning beredas plats å stadens sjukhus åt sådana sjuka, som förut nämnts,

eller åtminstone åt epidemiskt sjuka från socknen, så att socknens epidemisjukstuga kunde användas till sjukhem för sådana socknens medellösa sjuka, som icke på annat sätt kunde beredas tjänlig vård. — Öfver berörda framställning hördes öfverläkaren vid stadens epidemisjukhus, som därvid till framställningen, såvidt därigenom åsyftades vinna tillstånd att å sistnämnda sjukhus intaga epidemisjuka från Brännkyrka socken, tillstyrkte bifall under villkor att socknen ansvarade för erläggandet af stadgade sjukvårdsafgifter för sjuka från socknen och att, om under vissa tider epidemisjukhuset till fullo vore behöfligt för stadens eget behof, socknen förbunde sig att då bereda vård åt sina egna sjuka. — Stadens delegerade, som lämnats tillfälle att i ärendet afgifva yttrande, anförde däri, bland annat, att det uppenbarligen varit tanken att undvika verkställighet af ofvanberörda kommunalstämmobeslut, som föranledt fattigvårdsstyrelsen jämväl att göra sistnämnda framställning. Bifölles denna antingen på det sätt att å stadens sjukhus plats bereddes socknens medellösa obotligt sjuka eller så att socknens epidemiskt sjuka finge intagas å stadens epidemisjukhus, i hvilket senare fall socknens epidemisjukstuga blefve disponibel för intagande därstädes af nämnda obotligt sjuka, behöfde socknen för närvarande icke anlägga den beslutade fattiggården. Med hänsyn till den afsedda inkorporeringen af socknen med staden vore det — oafsedt den omständigheten att lösningen af inkorporeringsfrågan i icke ringa mån främjades, därest förenämnda fattiggårds anläggande och den kommunala skuldsummans ökande genom upplåning af det för denna anläggning erforderliga betydande penningebelopp kunde undvikas — dessutom af vikt för staden att icke inom någon af de till införlifvande med staden ifrågasatta kommuner något kommunalt företag af större omfattning, för hvilket kostnaden vore afsedd att bestridas medelst lån, bringades till utförande under den jämförelsevis korta tid, som kunde återstå, innan inkorporeringen ägde rum. Ur de synpunkter, stadens delegerade hade att iakttaga, funne således delegerade det vara synnerligen önskvärdt, om vid behandlingen af nämnda framställning välvilligt tillmötesgående visades Brännkyrka socken; och då genom bifall till framställningen på det sätt och under de villkor, öfverläkaren vid stadens epidemisjukhus föreslagit, det torde kunna blifva möjligt för socknen att utan vidtagande af någon mera omfattande anordning åtminstone för den närmaste framtiden tillgodose krafven på dess fattigvårdsväsende, hemställde delegerade om bifall till berörda förslag.

Genom beslut den 23 oktober 1908 biföll hälsovårdsnämnden framställningen i hufvudsaklig öfverensstämmelse med bemälte öfverläkares förslag.

6:o.

Genom de af innevarande års riksdag i fråga om utvidgning af den politiska rösträtten slutligen antagna ändringar i grundlagarna har bestämts, bland annat, att § 14 mom. 1 i riksdagsordningen skall erhålla denna lydelse:

»Hvart och ett af rikets län så ock Stockholms stad utgör en eller flera valkretsar.»

I det af 1907 års riksdag, under förutsättning att berörda grundlagsändringar blefve af riksdagen beslutade och af konungen gillade, antagna förslag till lag om val till riksdagen, finnes stadgadt, bland annat, följande:

»18 §.

För valen till andra kammaren indelas riket i femtiosex valkretsar, nämligen:

1. Stockholms stads första valkrets, innefattande Nikolai, Klara, Kungsholms, Maria och Katarina territoriella församlingar;

2. Stockholms stads andra valkrets, innefattande Jakobs och Johannes, Adolf Fredriks, Gustaf Wasa, Mattei, Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oskars territoriella församlingar; — — — — —

26 §.

Röstlängd upprättas före den 25 juni hvarje år och skall efter mantalslängden för samma år upptaga alla manliga innevånare inom valdistriktet, hvilkas ålder vid årets början ej understiger tjugofyra år. Enhvar sådan person, om hvilken upplysning ej vinnës, att han den 10 juni brister i något af hvad lag stadgar såsom villkor för rösträtt, antecknas i längden såsom röstberättigad; dock att den, som icke varit i kommunen mantalsskrifven å sådan tid, att han under sistförflutna kalenderåret skolat därstädes erlagga utskylder, ej må upptagas såsom röstberättigad, med mindre af tillgängliga handlingar framgår eller eljest styrkes, att honom i hans mantalsskrifningsort påförda, sistnämnda är till betalning förfallna utskylder blifvit erlagda eller att han icke detta år haft att erlagga några sådana utskylder.

Närmare föreskrifter i afseende å röstlängdens upprättande så ock om skyldighet för vederbörande myndigheter att lämna erforderliga uppgifter till införande i längden, meddelas af konungen.

Efter Brännkyrka sockens inkorporering med Stockholms stad läser kungl. maj:t komma att till riksdagen aflåta proposition med förslag till den ändring i berörda 18 § af vallagen, som föranledes af socknens införlifning med staden. Därest införlifningen äger rum med ingången af år 1911, samt proposition af angifna beskaffenhet af kungl. maj:t framlägges i god tid vid samma års riksdag och af riksdagen göres till föremål för skyndsam behandling, torde hinder icke möta för det införlifvade områdets röstberättigade invånare att i Stockholm deltaga i det val till riksdagsmän i andra kammaren, som skall äga rum under september månad 1911.

Af 1907 års riksdag antogs jämväl, under förutsättning att af samma års riksdag antagna ändringar i grundlagarna i fråga om den politiska rösträtten blefve af riksdagen i grundlagsenlig ordning beslutade och af konungen gillade, vissa ändringar i kungl. förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862. I enlighet härmed komma §§ 5 och 6 i samma förordning att erhålla följande lydelse:

§ 5.

Mom. 1. För val af stadsfullmäktige indelas staden med dess område i valkretsar.

Vid valkretsindelningen iakttages, att hvarje krets kommer att efter folk-mängden utse minst femton, högst tjugufem stadsfullmäktige enligt den beräk-ningsgrund, att i allmänhet en stadsfullmäktig utses för hvarje tal, motsvarande en hundradel af stadens mantalsskrifna folkmängd; att området för hvarje val-krets skall kunna omslutas med en sammanhängande gränslinje; att territoriell församling, där så ske kan, lämnas odelad men icke i något fall delas på flera än två kretsar, samt att antalet fullmäktige för hela staden varder, i den mån utan olägenhet kan ske, lika fördeladt på de särskilda valkretsarna.

Indelningen i valkretsar jämte antalet fullmäktige för hvarje valkrets be-stämmes af stadsfullmäktige, efter därom af magistraten uppgjort förslag.

Mom. 2. Sedan taxeringslängden för årets allmänna bevillning blifvit af pröfningsnämnden granskad, låter magistraten med ledning däraf upprätta särskild röstlängd för hvarje valkrets och hålla dessa röstlängder å kungjordt ställe minst åtta dagar för de röstägande tillgängliga.

Magistraten sammanträder därefter å tid, som likaledes kungöres, för pröfning af de anmärkningar, hvilka en hvar, som anser sig därtill befogad, har att vid detta sammanträde emot röstlängd framställa och styrka. Anmärkning, som senare mot röstlängd göres, må ej komma under pröfning. De rättelser, till hvilka laga skäl förefinnas, varda genast i röstlängden införda och för de närvarande tillkännagifna; äfvensom, då någon, hvilken yrkat att blifva i röstlängden upptagen eller få högre rösttal sig tillagdt, ej anses hafva befogenheten af sitt anspråk styrkt, detsamma genom afsagdt beslut ogillas.

Öfver anmärkning, som rör någon vid sammanträdet frånvarandes rätt, meddelar magistraten beslut å valdagen, sedan tillfälle för den, emot hvilken anmärkningen gjord är, blifvit lämnadt att densamma bemöta, och för sådant ändamål en kort uppgift om anmärkningens beskaffenhet varit minst två dagar förut i magistratens förmak anslagen.

Missnöje emot beslut, som af magistraten sålunda meddelas, må fullföljas i den ordning § 49 stadgar, dock utan att valet däraf uppehålles. Ej må till bestyrkande af gjord anmärkning, hos högre myndighet andra bevis gälla än de, som varit i behörig ordning inför magistraten företedda.

§ 6.

Mom. 1. Kallelse till valförrättningen utfärdas af magistraten samt kungöres för hvarje valkrets minst åtta dagar förut genom offentligt anslag å rådhuset, pålysning från predikstolarna i de församlingar, som till valkretsen höra, samt kallelsens införande i den tidning, hvaruti öfverståthållareämbetets kungörelser vanligen intagas.

Mom. 2. Valet af stadsfullmäktige verkställes af de valberättigade inför magistraten i mars månad hvarje år å dagar, hvilka magistraten särskildt för hvarje valkrets utsätter, samt enligt ordning i öfrigt, som magistraten äger bestämma.

En hvar valberättigad anses tillhöra den valkrets, där han är mantalskrifven, och må ej inom annan valkrets rösträtt utöfva.

Medlem af kommunen, som icke är inom densamma mantalsskrifven, tillhör den valkrets, inom hvilken han äger fast egendom eller är för inkomst af kapital eller arbete till allmän bevilning uppförd. Äger han inom flera valkretsar fast egendom, eller är han inom flera valkretsar skyldig att erlægga bevilning för

sådan inkomst, må vid mantalsskrifningen af honom själf bestämmas, hvilken ibland dessa han för sin person önskar tillhöra.

Valbarhet är ej inskränkt inom valkrets.

Ordningen för valkretsarnas sammankallande ombytes dem emellan årligen, så att hvarje valkrets får i sin tur börja valet.»

Af dessa bestämmelser, sammanställda *dels* med stadgandet i 45 § kungl. förordningen angående bevilling af fast egendom samt af inkomst den 13 september 1907, enligt hvilket stadgande tiden för Stockholms stads pröfningsnämnds sammanträde bestämts sålunda, att nämndens arbeten skola vara afslutade senast den 31 oktober, *dels ock* med stadgandet i 42 § af samma kungl. förordning, hvilket gifver vid handen, att sagda nämnds sammanträde kan taga sin början tidigast den 1 september, lärer framgå, att under det kalenderår, med början af hvilket Brännkyrka sockens införlifning med staden äger rum, det införlifvade områdets invånare icke äga deltaga i val af stadsfullmäktige i Stockholm.

Af samma skäl blifva dessa stadens nya invånare icke berättigade att deltaga i upprättandet af de förslag till val af borgmästare, rådmän och magistratsekreterare i Stockholm, som kunna förekomma innan förenämnda röstlängd blifvit upprättad.

9:o.

Längden af de i detta moment angifna enskilda vägar, hvilkas underhåll staden efter inkorporeringen skulle öfvertaga, uppgår till 8,240 meter. Af dessa vägar befinner sig den så kallade Hägerstensvägen, som har en längd af 4,500 meter, i ett ganska bristfälligt skick, särskildt å sträckningen mellan Hägersten och Fridhem. Stadens delegerade hafva gjort sig förvissade om att dessa vägar äro af icke ringa betydelse för allmänna samfärdseln, i anseende hvartill och då delegerade härvid ledts af den uppfattning, att, därest inkorporeringen skall medföra det därmed afsedda gagn, det är af synnerlig vikt att staden söker i största möjliga utsträckning tillgodose de införlifvade områdena med bekväma samfärdsleder, delegerade ansett sig icke böra motsätta sig det å socknens delegerades sida framställda anspråk i afseende å nämnda enskilda vägar. Stadens delegerade hafva likväl härvid uppställt det villkor, att berörda vägar allenast till de delar, desamma icke visas vara föremål för enskild eganderätt, skola af

staden till underhåll öfvertagas. De delar af vägarna, till hvilka enskilda personer eller bolag hafva eganderätt, som icke af dem abandoneras, komma således icke att blifva föremål för allmänt underhåll.

10:o.

Då de bestämmelser, som innehållas i denna punkt, stå i nära samband med dem, som upptagits i det mellan delegerade och vägstyrelsen träffade aftal, komma de först att i sammanhang med dessa blifva föremål för närmare utläggning.

11:o.

För närvarande finnes stadsplan icke upprättad för någon del af Brännkyrka sockens område, men torde det väl vara att förvänta, att vid tiden för inkorporeringen stadsplan skall vara fastställd för en del af det område, som omfattar Liljeholmens municipalsamhälle. Skulle så icke vara fallet, lär staden omedelbart efter inkorporeringen komma att föranstalta om upprättandet af sådan plan. Till förekommande af framtida olägenheter är det äfven af vikt, att staden omedelbart efter inkorporeringen vidtager åtgärder för planläggning af de andra områden inom nämnda socken, som redan äro tätare bebyggda. Jämväl torde det blifva nödigt att i fråga om de öfriga delar af sockenområdet, som kunna förväntas blifva föremål för någon liffigare byggnadsverksamhet, staden snarast möjligt efter införlifningen jämlikt 41 § i lagen angående stadsplan och tomtindelning den 31 augusti 1907 hos kungl. maj:t utverka särskilda föreskrifter i afseende å byggnadsverksamhetens ordnande därinom. Uppenbarligen torde dock de bestämmelser, som för dylika områden meddelas, blifva lindrigare än de, som anses böra gälla för de planlagda områdena. — Det är äfven i sådant syfte, som den i förevarande punkt intagna bestämmelsen rörande omarbetning för det införlifvade området af de för staden nu gällande byggnads- och brandordningar tillkommit.

I 25 § lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891 finnes stadgadt, att utan konungens befallningshafvandes tillstånd byggnad icke får utmed allmän väg uppföras på mindre afstånd än 3,5 meter från vägens kant. Då efter socknens införlifning med staden nämnda lag icke kommer att äga tillämpning inom socknens nuvarande område, samt i fråga om väg inom stads område icke finnes någon motsvarande bestämmelse, kan det be-

faras, att ägare af mark invid allmän väg inom det införlifvade området skall anse sig oförhindrad att uppföra byggnad invid vägens kant, såvida man icke med stöd af förenämnda 41 § i lagen om stadsplan och tomtindelning söker förekomma sådant. Med hänsyn härtill torde det vara nödigt, att stadsfullmäktige i den framställning, fullmäktige, enligt hvad nyss blifvit antydt, lära efter införlifningen komma att göra hos kungl. maj:t för ernående af föreskrifter till reglering af byggnadsverksamheten inom förenämnda delar af det införlifvade området, tillika söka att i fråga om området i öfrigt utverka förbud mot uppförande därinom af byggnad utmed allmän väg på mindre afstånd än 3,5 meter från vägens kant.

12:o.

Bestämmelsen i första momentet af denna punkt innebär, att genom införlifningen någon ändring icke skulle ske i sättet för utgörande vare sig af sådana afgälder från afsöndrade lägenheter, som motsvara hvad af stamhemmanens allmänna utskylder belöpa å nämnda lägenheter, eller af allmänna utskylder och besvär till kronan. Med nämnda besvär afses de onera af grundskattenatur, hvilka ännu påhvila jorden, nämligen roteringsskyldigheten för sådana rotar, som icke redan vakantsatts, skyldigheten att utgöra kungs-, krono-, håll- och reservskjuts i det fåtal fall, då denna skyldighet ännu kan förekomma, samt skyldigheten att inkvartera trupper.

Föreskriften i punktens andra moment är betingad af stadgandena i kungl. kungörelsen angående nytt reglemente för uppbördsverket i Stockholms stad den 23 juli 1908.

Hvad som innehålles i punktens tredje och sista moment står i full öfverensstämmelse med föreskrifterna i § 8 af kungl. förordningen angående ordnande af prästerskapets i de territoriella församlingarna i Stockholm aflöning den 1 november 1872 samt 40 § i kungl. förordningen om kyrkostämman, samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863.

13:o.

Genom bestämmelsen i denna punkt hafva underhandlingsdelegerade haft till syfte att ekonomiskt säkerställa såväl de vid tiden för inkorporeringen i socknens tjänst fast anställda personer som ock de socknens förutvarande tjänstemän, hvilka då redan från socknen åtnjuta pension eller understöd. Då delegerade därvid ledts af den

uppfattning, att genom inkorporeringsåtgärden nämnda personer icke bör tillskyndas någon minskning i de löne- eller pensionsbelopp, de dittills uppburit eller fått sig tillförsäkrade, hafva delegerade ansett lämpligt att såsom uttryck för denna uppfattning förklara, att staden från tiden för införlifningen skall öfvertaga den införlifvade kommunens och skoldistriktets samtliga förpliktelser gentemot sagda personer; och hafva delegerade härmed tillika velat uttala, ej mindre att staden efter inkorporeringen har i förhållande till dessa personer enahanda skyldigheter af juridisk och moralisk art, som socknen haft, än äfven att staden icke är berättigad att utan vidare uppsäga de af socknens förutvarande tjänstemän, som blifvit anställda med viss tids uppsägning. De af dessa tjänstemän, hvilkas befattningar efter inkorporeringen komma att indragas, böra enligt delegerades mening vid tillsättande af andra befattningar inom staden, för hvilka de kunna anses lämpliga, komma i åtanke eller på annat sätt tryggas till sin utkomst.

Bestämmelsen i punktens senare del innefattar skyldighet för staden att erlägga pensionsbidrag till barnmorskornas pensionsanstalt för de i socknens tjänst vid tiden för införlifningen anställda barnmorskor.

I en bilaga till delegerades betänkande finnes förteckning å de i Brännkyrka kommuns tjänst för närvarande anställda personer jämte uppgift å sagda tjänstemäns aflöningsförmåner samt villkoren, sättet och tiden för deras anställning.

14:o.

T En af de största fördelarna för Brännkyrka socken af inkorporeringen är otvifvelaktigt den, att frågan om socknens förseende med vatten från vattenledning därigenom skall kunna lösas på ett för invånarne därstädes tillfredsställande sätt. Ur sanitär synpunkt är det ju äfven för staden af synnerlig vikt, att de större samhällena inom socknen och däribland särskildt Liljeholmens municipal-samhälle snarast möjligt beredes tillgång till vatten från vattenledning. Då nu stadens hufvudrör för vattenledningen genomlöper en betydlig del af socknens område, torde man med säkerhet kunna antaga, att framför allt de af socknens tätare bebyggda delar, som äro belägna i närheten af sagda hufvudrör, så godt som omedelbart efter inkorporeringen skola förses med vatten från stadens vattenledning. Å andra sidan är det emellertid uppenbart, att, då socknens areal är mer än dubbelt så stor som stadens, socknens öfriga område endast så småningom kan blifva delaktigt af förmånen af vatten från vattenledningen. I detta afseende måste uppenbarligen blifva gällande alldeles samma bestämmelser, som nu tillämpas

inom staden. Den, som önskar ledningens framdragande till nytt område, måste således ökläda sig ansvarighet för gäldande af årliga vattenförbrukningsafgifter till belopp, motsvarande minst en tiondel af kostnaden för ledningsnätets utsträckning.

På sätt redan förut framhållits, har en af socknens underhandlingsdelegerade framställt yrkande, att i förslaget till inkorporeringsaftal skulle intagas bestämmelse, hvarigenom staden uttalade sin beredvillighet att äfven före inkorporeringen från sitt vattenledningsnät tillhandahålla Liljeholmens invånare vatten. Stadens delegerade hafva bestämt motsatt sig detta yrkande, hvilket ej heller biträds af socknens öfriga delegerade. Emellertid har å dessas sida framhållits, att längre tid möjligen kunde komma att åtgå för inkorporeringens genomförande än man beräknat och att, därest så blefve fallet, det skulle vara obilligt att, ehuru staden och socknen vore ense om villkoren för inkorporeringen, staden likväl skulle undandraga sig att — eventuellt mot något högre afgifter, än dem, som gällde för stadens befolkning — tillhandahålla vatten åt invånarne i nämnda municipalsamhälle. Med hänsyn härtill har å socknens delegerades sida hemställts, att stadens delegerade måtte i förevarande betänkande framhålla önskvärdheten af att från stadens vattenledningsnät, vatten äfven före inkorporeringen lämnades municipalsamhällets invånare.

Stadens delegerade hafva icke kunnat finna annat än att berörda hemställa för tjänar tillmötesgående, och i likhet med hvad vid ett par tillfällen skett synes det delegerade, särskildt för den händelse någon längre tid kommer att förflyta från det stadsfullmäktige och socknens invånare godkänt förslaget till inkorporeringsaftal och till dess inkorporeringen kan varda genomförd, vara med billighet öfverensstämmande, att stadsfullmäktige i särskilda fall på därom gjorda ansökningar, och när däri förekommande omständigheter icke i öfrigt utgöra hinder för bifall, medgifva att vatten finge erhållas från stadens vattenledning för invånarnes i nämnda municipalsamhälle behof; och få stadens delegerade alltså tillstyrka stadsfullmäktige att behärta socknens delegerades nu angifna önskemål.

Hvad det införlifvade områdets förseende med gas och elektrisk ström beträffar, afses med bestämmelsen i förevarande punkt, att jämväl detta skall ske snarast möjligt efter inkorporeringen och att därvid i främsta rummet de mera bebyggda delarna af området komma i åtnjutande af dessa förmåner. Det är emellertid uppenbart, att utsträckning af ledningarna för gas och elektrisk ström till skilda ställen af berörda område icke låter sig verkställas på en gång.

För närvarande finnes inom Brännkyrka sockens område allmän belysning anordnad allenast utmed vägarna inom Liljeholmens municipalsamhälle och Södertörns villastad. Denna belysning, för hvilken årliga kostnaden enligt lämnade uppgifter uppgår till 8,500 kronor, skall staden enligt det mellan underhandlingsdelegerade träffade aftal öfvertaga, under förutsättning dock att den belysningsmateriel, som därvid användes, till staden utan ersättning öfverlätas. Huruvida allmän belysning å vägarna inom socknens öfriga tätare bebyggda delar kan komma att anordnas före inkorporeringen, är ganska ovisst.

15:o.

Direktören för stadens renhållningsverk har i yttrande, som afgifvits till inkorporeringskommittén, uttalat den mening, att Örby municipalsamhälle ägde med hänsyn därtill, att affallet därifrån lätteligen vunne afsättning till gödsling af kringliggande jordbruksområden, jämförelsevis fördelaktigt läge, hvarför några svårigheter beträffande dess undanskaffande icke vore att befara, helst affallet fortfarande liksom hittills lämpligen också kunde tillgodogöras å bebyggarnes egen odlade jord. Socknens underhandlingsdelegerade hafva emellertid samstämmigt förklarat, att uppförandet af en renhållningsstation för nämnda municipalsamhälle tvärtom oundgängligen erfordrades. Genom iakttagelser, som stadens delegerade gjort vid besök å platsen, har riktigheten af sistberörda uppfattning bekräftats, i följd hvaraf stadens delegerade jämväl anslutit sig till densamma.

Den bestämmelse, som i fråga om brandväsendet innehålles i andra momentet af förevarande punkt, står i full öfverensstämmelse med den mening, chefen för stadens brandväsende uttalat i sitt till inkorporeringskommittén afgifna yttrande.

16:o.

Brännkyrka sockens införlifning med staden i judiciellt hänseende innebär, att socknens förutvarande område i och med införlifningen kommer att läggas under stadens domvärjo. I följd häraf böra de för Stockholm gällande föreskrifter angående bouppteckningars förrättande tillämpas å nämnda område, hvarjämte i fråga om vårdnaden å förmynderskap Stockholms rådstufvurätt bör träda i Svartlösa häradsrätts ställe.

Kungl. maj:t lärer i sammanhang med beslut om socknens införlifning med staden i judiciellt hänseende komma att föreskrifva, bland annat, att domhafvanden

i Södertörns domsaga skall vid tiden för domsrättens öfverflyttning tillstålla Stockholms rådstufvurätt utdrag dels af nämnda häradsrätts inteckningsprotokoll för de då sistförflutna tio åren, dels af häradsrätts protokoll angående tomträtter och deras intecknande, dels af häradsrätts lagfarts-, intecknings- och tomträttsböcker i allt hvad angår de fastigheter, som varda till Stockholm öfverflyttade, i den mån dessa böcker ej kunna i hufvudskrift aflämnas, dels ock af häradsrätts förmynderskapsprotokoll och förmyndarerotel, i hvad de afse sådana förmynderskap, som i följd af införlifningen komma att till rådstufvurätten öfverflyttas. Staden lärer därvid komma att tillförbindas skyldighet att till domhafvanden gälda ersättning för meddelandet af nämnda utdrag af omförmälda protokoll och böcker med belopp, som, därest öfverenskommelse mellan staden och domhafvanden ej kan träffas, bestämmas af kungl. maj:t.

I fråga om stadens auktionsmonopol hafva socknens delegerade påyrkat, att detsamma tills vidare icke skulle blifva tillämpligt å sådan inom det införlifvade området befintlig egendom, som tillhörde där boende personer eller därstädes belägna verk samt inom området komme att å auktion försäljas. Då dylikt undantag från gällande föreskrifter om auktioner medgifvits af kungl. maj:t såväl vid Fors' och Klosters socknars inkorporering med Eskilstuna som vid Lundby sockens inkorporering med Göteborg, hafva stadens delegerade icke motsatt sig berörda yrkande.

Underhandlingarna mellan stadens delegerade och vägstyrelsen för Svartlösa härads väghållningsdistrikt togo sin början den 7 september 1908 och afslutades den 19 därpåföljande december. I dessa förhandlingar hafva å vägstyrelsens sida deltagit styrelsens samtliga ledamöter, trafikchefen Carl Larson, godsägarna, grefve G. Lagerbjelke, Alb. Wasastjerna och Axel Berg samt förvaltaren F. W. Lindkvist, hvarförutom vid åtskilliga sammanträden kamreraren F. Edström på grund af särskild inbjudan närvarit i egenskap af representant för Brännkyrka socken.

Till ledning vid förhandlingarna hafva legat af sekreteraren afgifna promemorior, innefattande, bland annat, redogörelse för nuvarande förhållandet i afseende å väghållningsbesväret inom distriktet. Ur denna redogörelse må här intagas följande.

Svartlösa härads väghållningsdistrikt utgöres af, förutom Brännkyrka socken, Grödinge, Botkyrka, Salems, Huddinge och Nacka socknar. Vägdelning enligt

Underhand-
lingarna
mellan sta-
dens delegerade och väg-
styrelsen för
Svartlösa hä-
rads väghåll-
ningsdistrikt.

nya väglagen har inom distriktet förrättats och avslutats under år 1896. Samtliga till underhåll in natura indelade vägar inom distriktet utgöra i längd 162,044 meter med en årlig underhållskostnad, enligt särskilda nämndens uppskattning, af 34,941 kronor 44 öre. De vägar inom Brännkyrka socken, som äro till allmänt underhåll indelade, innehålla i längd 41,324,8 meter med ett åsatt årligt underhållsvärde af 17,481 kronor 45 öre. Å sistnämnda vägar hafva väglotter till en längd af 11,853,8 meter med en uppskattad årlig underhållskostnad af 9,361 kronor 34 öre tilldelats väghållare inom Salems, Grödinge, Botkyrka och Nacka socknar. Å andra sidan hafva nedannämnda fastigheter inom Brännkyrka socken fått sig inom Huddinge socken tilldelade till underhåll å den s. k. Dalarövägen eller vägen från Sotholms härads gräns till Skanstull vägsträckor till en sammanlagd längd af 1,447,3 meter med en beräknad årlig underhållskostnad af 569 kronor 64 öre, nämligen Forsbro »med flere», Forsen, Stora Sköndal, Sköndalsbro, Farsta (Ekelund) och Farsta (Hökarängen).

Totalkostnaden för det allmänna väghållet i hela distriktet utgör enligt särskilda nämndens uppskattning och den efter verkställd granskning af vägstyrelsens räkenskaper och förvaltning för år 1907 afgifna revisionsberättelse 99,653 kronor 63 öre, däraf enligt beräkningar, som sekreteraren verkställt, 36,479 kronor 13 öre skulle belöpa å Brännkyrka socken.

Efter afdrag från sistnämnda belopp af den uppskattade underhållskostnaden för de vägsträckor inom Huddinge socken, som underhållas af fastigheter i Brännkyrka socken, eller 569 kronor 64 öre, skulle återstoden 35,908 kronor 49 öre utgöra det belopp, hvarmed distriktets utgifter för år 1907 minskats, därest Brännkyrka socken då icke tillhört distriktet. Berörda belopp motsvarar omkring 36 procent af hela väghållningskostnaden i distriktet. Enligt 1907 års vägfyrtalslängd för distriktet utgjorde antalet vägfyrtar inom hela distriktet 570,461 och inom Brännkyrka socken 191,830 eller följaktligen för socknen omkring 33 procent af det hela. Sammanställningen gifver alltså till resultat, att Brännkyrka sockens utbrytning från distriktet skulle för detta medföra något större vinst genom minskad väghållningskostnad än förlust genom mistade vägfyrtar.

Inom distriktet har icke under åren 1903—1907 vägskatt påförts jordbruksfastigheter. Under samma period har vägskatt debiterats å till underhåll in natura ej förpliktade vägfyrtar med i medeltal 26,4 öre för år, och utgjorde vägskatten per vägfyrt för år 1907 23 öre. Sedan flera år tillbaka utvisa vägkassans räkenskaper betydliga årliga öfverskott. Behållningen för år 1907 utgjorde sålunda 101,611 kronor 19 öre; och har i den för år 1909 uppgjorda inkomst-

och utgiftsstat för väggkassan dess behållning till år 1910 beräknats till 130,000 kronor, oaktadt i samma stat upptagits ett så betydligt belopp som 100,000 kronor till vägbyggnader.

Vid ordnande af de genom Brännkyrka sockens utbrytning från väghållningsdistriktet uppkommande förhållanden rörde sig hufvudfrågan om att bestämma, huru vid uppgörelsen mellan staden och väghållningsdistriktet borde förfaras i fråga om sådana af konungens befällningshafvande eller högre myndighet före socknens införlifning med staden redan beslutade vägföretag inom distriktet, som icke före införlifningen blifvit fullbordade, men visade det sig också nödigt att lösa frågan om sättet för träffande af uppgörelse i afseende å de vägföretag inom distriktet, angående hvilka hos vederbörande myndighet gjorts framställningar, som icke hinna slutligen afgöras före socknens inkorporering med staden.

Enligt 62 § lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891 få väggkassans öfverskottsmedel icke anlitas för bestridande af utgifter för vägomläggning eller anläggning af ny väg, utan skola dylika medel i första hand användas till grundförbättring af vägarna och därefter till lindring af väghållningsbesväret i dess helhet. Af berörda stadgande följer, att kostnaden för vägomläggning eller anläggning af ny väg skall, i den mån samma kostnad icke utgår af statsmedel, bestridas med medel, som för sådant ändamål utdebiteras å de väghållningsskyldige. Under förhandlingarna mellan stadens delegerade och vägstyrelsen har beaktats, att därest — såsom torde kunna sägas vara riktigt ur principiell synpunkt — dessa bestämmelser lades till grund för uppgörelsen, i hvad rör kostnaden för de vägarbeten inom distriktet, som de väghållningsskyldige därstädes genom laga kraftägande beslut före inkorporeringen fått sig ålagdt att utföra, staden skulle vara skyldig att, sedan hvart och ett af berörda vägarbeten verkställts, till distriktet gälda den efter förhållandet vid tiden för inkorporeringen mellan vägfyrktalet i Brännkyrka socken och i hela väghållningsdistriktet å socknen belöpande andel i kostnaden för samma arbeten. Staden vore å andra sidan berättigad erhålla ej mindre den del af väggkassans öfverskottsmedel vid slutet af året näst före inkorporeringen, som belöper å socknens vägfyrktal i förhållande till distriktets hela vägfyrktal, än äfven motsvarande del af det belopp, som under samma år af väggkassans medel utgifvits för andra vägarbeten än grundförbättring af vägarna. Emellertid hafva underhandlingsdelegerade af kungl. maj:ts beslut den 8 december 1905 i fråga om reglering

af väghållningsbesväret vid Lundby sockens införlifvande med Göteborgs stad funnit framgå, att en uppgörelse rörande kostnaderna för sådana vägföretag, beträffande hvilka vederbörande myndigheter förordnat, att de skola af de väghållningsskyldige utföras vare sig med eller utan statsbidrag, kan ske äfven på den grundval, att samma kostnader, i den mån de ej utgå af statsmedel, gäldas af den i distriktets vägkassa vid tiden för inkorporeringen befintliga behållning, så långt densamma förslår. Hvad därutöfver för ändamålet erfordras, skulle enligt samma prejudikat, efter hand som behovet yppas, till utgörande fördelas mellan staden och väghållningsdistriktet efter förhållandet mellan den införlifvade socknens och distriktets vägfyrktal samma tid. Ex analogia torde, därest öfverskott uppstår, detta böra fördelas mellan staden och distriktet på nu nämndt sätt.

Vid början af förhandlingarna framlade delegerades sekreterare ett på sistnämnda basis upprättadt förslag till uppgörelse. Detta förslag, som utgick från den förutsättning, att Brännkyrka sockens inkorporering med staden skulle vara verkställd den 1 januari 1910, afsåg sättet för gäldande af kostnaderna för dels sådana vägföretag inom distriktet, som af ämbetsmyndighet redan förklarats skola utföras, men ännu icke fullbordats, dels ock för sådana vägföretag, om hvilkas utförande frågor dittills väckts hos konungens befallningshafvande, men ännu icke pröfvats. Antalet af dessa vägföretag utgjorde sju och uppgingo de beräknade kostnaderna därför till omkring 193,000 kronor. Förslaget innehöll:

att kostnaderna för de af omförmälda vägföretag, som de väghållningsskyldige genom laga kraftägande beslut fått eller finge sig ålagdt att utföra, skulle, i den mån samma kostnader icke utginge af statsmedel, gäldas med den vid 1909 års slut i vägkassan förefintliga behållning;

att berörda behållning skulle för sådant ändamål i vägstyrelsens räkenskaper upptagas såsom en särskild fond;

att hvad som af fondens medel återstode, sedan nämnda kostnader guldits, skulle fördelas mellan staden och väghållningsdistriktet efter förhållandet vid tiden för införlifningen mellan vägfyrktalet i Brännkyrka socken och i hela väghållningsdistriktet;

samt att vägstyrelsen, intill dess denna fördelning kunde ske, skulle före den 1 augusti hvarje år till stadsfullmäktige aflämna redogörelse för användningen af fondens medel:

Emot detta förslag anmärktes å vägstyrelsens sida, att, då Brännkyrka sockens inkorporering med staden antagligen icke komme att äga rum förr än tidigast med 1911 års början, jämväl frågor om andra vägföretag än dem, som i

förslaget angifvits, kunde före nämnda tidpunkt hafva väckts af väghållnings-skyldige i distriktet, men att förslaget icke innehölle något om huru kostnaden för sådana vägarbeten skulle gäldas. Med anledning häraf yrkade vägstyrelsen, att förslaget måtte fullständigas i nu berörda afseende, i sammanhang hvarmed vägstyrelsen uttalade sig för önskvärdheten däraf, att de genom Brännkyrka sockens skilsmässa från väghållningsdistriktet uppkommande förhållanden blefve ordnade genom dessförinnan träffad öfverenskommelse mellan staden och distriktet.

Delegerade funno icke anledning motsätta sig det framställda yrkandet; och uppdrogs i följd däraf åt sekreteraren att utarbete förslag till uppgörelse mellan staden och väghållningsdistriktet i afseende å sådana vägföretag, rörande hvilka frågor kunde komma att väckas hos konungens befallningshafvande före inkorporeringen.

Då det vid utarbetandet af detta förslag gällde att på skäligt sätt begränsa stadens förpliktelser i afseende å sådana vägföretag, angående hvilka laga kraftvunna utslag icke föreligga vid tiden för inkorporeringen, blef det nödigt att uppgöra samma förslag på billighetsgrunder och därvid tillika söka ordna frågan så praktiskt som möjligt. Det af sekreteraren sålunda upprättade förslaget innehöll följande bestämmelser:

1:o.

Den vid tiden för Brännkyrka sockens skiljande från Svartlösa härads väghållningsdistrikt återstående kostnad för af vederbörande myndigheter redan beslutade väganläggningar eller vägomläggningar inom distriktet, skall, i den mån den ej utgår af statsmedel, gäldas af den i vägkassan befintliga behållning vid slutet af det år, näst efter hvilket inkorporeringen sker.

Berörda behållning skall i vägstyrelsens räkenskaper upptagas och bokföras såsom en särskild fond, benämnd »Brännkyrka sockens inkorporeringsfond».

2:o.

Därest i anledning af före inkorporeringen hos vederbörande myndighet väckt yrkande om anläggning eller omläggning af allmän väg inom annan socken af väghållningsdistriktet än Brännkyrka socken vederbörande myndighet efter inkorporeringen genom beslut, som vinner laga kraft, förklarar det ifrågasatta vägarbetet skola utföras, skall kostnaden härför, i den mån den ej utgår af statsmedel, gäldas af den i mom. 1 nämnda fond.

3:o.

Skulle i anledning af före inkorporeringen hos vederbörande myndighet väckt yrkande om anläggning eller omläggning af allmän väg, belägen såväl inom de efter öfverflyttningen återstående delarna af väghållningsdistriktet som inom Brännkyrka sockens nuvarande område, vederbörande myndighet genom beslut, som vinner laga kraft, förklara vägen i fråga skola till den del, densamma är belägen inom det dåvarande väghållningsdistriktet, anläggas eller omläggas, under förutsättning att den inom Stockholms stad dämera fallande sträckan af vägen varder af staden anlagd eller omlagd, skall, därest icke staden utan vidare förklarar sig vilja låta verkställa berörda vägarbete, frågan om stadens skyldighet härutinnan prövas af en skiljenämnd.

Denna nämnd skall bestå af fem personer, af hvilka staden och väghållningsdistriktet välja hvardera två och de sålunda utsedde den femte. Kunnä de af parterna valde skiljemännen ej ena sig om valet af den femte, skall denna utses af öfverståthållareämbetet.

Skiljemännen hafva att pröfva frågan i enlighet med bestämmelserna i och grunderna för lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891; skölande i öfrigt i afseende å skiljemannaförfarandet föreskrifterna i lagen om skiljemän den 28 oktober 1887 äga tillämpning.

Förklara skiljemännen staden skyldig att utföra det ifrågasatta vägföretaget, såvidt detsamma berör väg inom det öfverflyttade området, skall arbetet i sin helhet bringas till utförande.

Kostnaden för vägarbetet i dess helhet skall, i den mån den ej utgår af statsmedel, bestridas af den i mom. 1 omförmälda fond.

4:o.

Därest i anledning af före inkorporeringen hos konungens befallningshafvande i Stockholms län väckt yrkande om anläggning eller omläggning af allmän väg inom Brännkyrka sockens nuvarande område bemälda myndighet eller den myndighet, till hvilken målet kan hafva fullföljts, efter inkorporeringen genom beslut, som vinner laga kraft, förklarar sig icke vara behörig att med ärendet taga befattning, skall, därest Stockholms stad icke förklarar sig vilja låta verkställa det ifrågasatta vägarbetet, frågan om stadens skyldighet härutinnan prövas af en skiljenämnd, på sätt i mom. 4 sägs.

Föreskrifva skiljemännen, att vägarbetet i fråga skall af staden verkställas, skall den del af kostnaden härför, som icke utgår af statsmedel, gäldas af förenämnda fond, i den mån dess medel därtill förslå.

5:o.

Hvad af nämnda fonds medel kan återstå, sedan de i mom. 1—4 omfördäda kostnader guldits, skall fördelas mellan staden och väghållningsdistriktet efter förhållandet vid tiden för införlifningen mellan vägfyrktalet i Brännkyrka socken och i hela väghållningsdistriktet.

Intill dess denna fördelning kan ske, skall vägstyrelsen ärligen före den 1 augusti till stadsfullmäktige aflämna redogörelse för användningen af fondens medel.»

Vid behandling af sistnämnda förslag funno delegerade och vägstyrelsen, att åtskilliga olägenheter skulle uppkomma genom förslaget antagande. Sålunda komme en ganska lång tid att förflyta från det inkorporeringen verkställts och till dess slutlikvid i följd af uppgörelsen kunde ske mellan staden och väghållningsdistriktet. För vägstyrelsen blefve det nödigt att i dess räkenskaper särskildt bokföra de öfverskottsmedel, som funnes i vägkassan vid tiden för inkorporeringen. Och slutligen kunde det tänkas, att den kontroll, som från stadens sida måste utöfvas i afseende å användningen af dessa medel, icke skulle förefalla vägstyrelsen rätt behaglig.

Med hänsyn härtill framlades å vägstyrelsens sida ett motförslag. Detta gick ut därpå att kostnaderna för de vägarbeten, som de väghållningsskyldige i distriktet genom före inkorporeringen laga kraftvunna beslut fått sig ålagdt att utföra och för hvilka — därest såsom villkor för berörda förpliktelse tillika föreskrifvits, att statsbidrag erhöles till arbetet i fråga — sådant bidrag jämväl före inkorporeringen beviljats, skulle, i den mån samma kostnader ej utginge af statsmedel, gäldas med behållningen i vägkassan vid tiden för inkorporeringen. De medel, som därutöfver vid samma tid funnes i vägkassan, skulle fördelas mellan staden och distriktet efter förhållandet vid samma tid mellan vägfyrktalet i Brännkyrka socken och i hela återstående distriktet.

Stadens delegerade funno väl, att berörda förslag innefattade en både enkel och praktisk lösning af frågan om sättet för fördelning af vägkassans behållning och tillika utgjorde ett uttryck för den riktiga grundsatsen, att ordnandet

af stadens och väghållningsdistriktets mellanvaranden i följd af Brännkyrka sockens inkorporering med staden borde ske på grundvalen af distriktets ekonomiska förhållanden vid tiden för inkorporeringen, men insågo delegerade tillika, att förslagets godtagande emellertid kunde komma att för staden medföra mindre förmånliga ekonomiska verkningar.

Enligt nämnda förslag komme nämligen staden ensamt att drabbas af kostnaderna för sådana vägföretag inom Brännkyrka socken, rörande hvilka laga kraftäggande utslag icke föreläge vid tiden för inkorporeringen. Dessa kostnader kunna naturligtvis icke nu med säkerhet beräknas. Lika litet är det möjligt att nu bestämdt angifva, huru en i enlighet med förslaget verkställd fördelning af vägkassans behållning kunde komma att utfalla. Emellertid hafva stadens delegerade för att vinna en ungefärlig föreställning om förslagets ekonomiska verkningar låtit verkställa utredning i berörda afseende. Af denna utredning, till utgångspunkt för hvilken tagits de beräknade kostnaderna för sådana vägföretag inom distriktet, rörande hvilka framställningar äro anhängiga hos vederbörande myndighet, har framgått, att staden, som icke torde kunna påräkna erhålla statsbidrag till något vägarbete, äfven om sådant i det därom meddelade utslag gjorts till villkor för arbetets verkställande, skulle hafva att för dylika vägarbeten inom Brännkyrka socken betala ett belopp af 120,051 kronor 50 öre, medan återstående distriktet finge för vägarbeten utom socknen vidkännas utgifter, uppgående till 59,448 kronor 34 öre. Stadens utgifter i berörda afseende skulle således bestiga sig till 66,88 procent af samtliga utgifterna. Den andel i vägkassans behållning, som, beräknad efter förhållandet vid inkorporeringen mellan vägfyrktalet i socknen och i hela väghållningsdistriktet, staden å andra sidan skulle äga bekomma, blefve däremot under alla omständigheter mindre än distriktets andel i samma behållning. Enligt 1907 års vägfyrktalslängd för distriktet utgjorde nämligen vägfyrktalet i socknen 33,62 procent af hela distriktets. Af den senast upprättade vägfyrktalslängden eller den för år 1908 framgår, att vägfyrktalet i hela distriktet nu uppgår till 776,625, däraf 296,627 fyrkar komma å socknen. Socknens vägfyrktal utgör alltså nu 38,19 procent af hela distriktets, hvilket för socknen innebär en ökning sedan år 1907. Att denna ökning äfven under de år, som ytterligare kunna förflyta innan inkorporeringen sker, kommer att fortgå, är väl antagligt, äfven om man icke äger rätt att förutsätta, att densamma skall blifva så stor som under år 1908, då ny fastighetstaxering ägt rum, hvilken i väsentlig mån bidragit till berörda ökning. Sannolikt torde väl vid 1910 års slut socknens vägfyrktal utgöra omkring 40 procent af hela distriktets.

Hvad väggkassans öfverskottsmedel beträffar, torde man med säkerhet kunna antaga, att desamma vid 1910 års slut komma att uppgå till minst 175,000 kronor. Under angifna förutsättningar skulle staden af berörda belopp således äga bekomma 70,000 kronor, vid hvilket förhållande och då, såsom öfvan nämnts, stadens kostnader för vägarbeten i Brännkyrka socken skulle uppgå till 120,051 kronor 50 öre, stadens direkta utgifter i berörda afseende komme att utgöra 50,051 kronor 50 öre. Denna för staden ofördelaktiga verkan af vägstyrelsens förslag skulle — såsom å stadens delegerades sida vid detta skede af förhandlingarna äfven framhölls — emellertid i realiteten blifva ännu större därigenom, att staden uppenbarligen kunde blifva nödsakad att efter inkorporeringen bekosta utförandet af åtskilliga andra vägarbeten inom Brännkyrka sockens nuvarande område än dem, om hvilka frågor redan nu blifvit väckta. Bland sådana vägarbeten hade under förhandlingarna med vägstyrelsen vid förslaget framläggande redan omnämnts anläggning dels af väg från den s. k. Fittjavägen öfver Västberga till Älfsjö järnvägsstation dels ock af väg från Långbrodal till Långbro grindstuga; och det kunde med ganska stor visshet förutsägas, att yrkanden skulle väckas om skyldighet för staden att utföra ännu flera vägarbeten inom socknen. — Dessa omständigheter uppkallade gifvetvis hos stadens delegerade vissa betänkligheter med hänsyn till antagandet af förenämnda förslag. Det framstod därvid tydligt för delegerade, att dessa betänkligheter icke skulle kunna öfvervinnas, med mindre stadens eventuella förpliktelse att bekosta utförandet af andra vägarbeten än dem, om hvilka redan väckts fråga hos vederbörande myndighet, kunde på ett eller annat sätt begränsas. I följd häraf förklarade sig delegerade vilja godtaga samma förslag, allenast under förutsättning att vid de underhandlingar, som komme att föras mellan delegerade och Brännkyrka sockens delegerade rörande frågor, som stode i samband med berörda förslag, för staden nöjaktig öfverenskommelse kunde vinnas.

Mellan stadens och socknens delegerade träffades sedermera i dessa frågor den öfverenskommelse, som innehålles i 10 punkten af ofvanintagna förslag till inkorporeringsaftal. Härigenom har bestämts, att inträdandet af stadens skyldighet att verkställa vägarbete inom socknen skall vara beroende dels därpå att ansökan om vägarbetet gjorts före inkorporeringen hos konungens befallningshafvande dels ock därpå att konungens befallningshafvande jämväl före inkorporeringen förpliktat de väghållningsskyldige att utföra vägarbetet. Då på grund af gällande väglag kan antagas, att konungens befallningshafvande allenast i afseende å sådana vägarbeten, som äro nyttiga och nödiga för allmänna samfärdseln, kom-

mer att föreskrifva, att de skola utföras, samt enligt stadens delegerades mening staden icke i fråga om dylika arbeten kan undandraga sig skyldigheten att efter inkorporeringen tillgodose samfärdselintressets kraf, hafva stadens delegerade uppgifvit sina berörda betänkligheter och godkänt vägstyrelsens förenämnda förslag.

Sedan enighet sålunda uppnåtts i fråga om själva hufvudpunkten för uppgörelsen, blef det jämförelsevis lätt för stadens delegerade och vägstyrelsen att enas om de öfriga frågor, som stå i samband med Brännkyrka sockens utbrytning från väghållningsdistriktet. På grund af de under förhandlingarna fattade besluten hafva stadens delegerade och vägstyrelsen enhälligt godkänt följande med nedanintagna namnunderskrifter försedda

Förslag

till aftal rörande ordnande af de genom Brännkyrka sockens utbrytning från Svartlösa härads väghållningsdistrikt och införlifning med Stockholms stad uppkommande förhållanden.

1:o.

Mom. 1. Den behållning, som vid tiden för socknens skiljande från Svartlösa härads väghållningsdistrikt finnes i distriktets vägkassa, skall fördelas mellan staden och distriktet efter förhållandet vid samma tid mellan vägfyrktalet i socknen och i hela återstående distriktet.

Mom. 2. Såsom vägkassas behållning anses sådant i 62 § lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891, enligt nämnda lagrums lydelse i lagen den 20 juni 1905 omförmäldt öfverskott, som vid berörda tid finnes i vägkassan, efter afdrag dock af de beräknade kostnaderna för de vägarbeten, som de väghållningsskyldige i distriktet genom utslag, meddelade och laga kraftvunna under tiden från och med den 1 november 1908 till den dag, då socknens införlifning med staden äger rum, fått sig ålagdt att utföra och för hvilka tillika statsbidrag, därest sådant i något af utslagen förutsatts, före sistnämnda dag beviljats.

Mom. 3. De öfverskottsmedel, som, enligt hvad nu blifvit sagdt, skola undantagas innan fördelning af vägkassans behållning sker, äger väghållningsdistriktet använda till besridande af omförmälda kostnader.